

SMED

SMILK A

revue pro
duchovní
život.

Ročník IV. / 1944. / Číslo 2.

REDAKTOR: *prof. Dr. Inocent Müller, OP.*

SPOLUREDAKTOR: *P. Aquinas M. Gabura, OP.*

SPOLUPRACOVNÍCI: *Univ. prof. P. Mag. Reginald Garrigou-Lagrange, OP, Rim; univ. prof. Dr. P. Mag Gašpar Friethoff, OP, Amsterdam; Dr. P. Mag Metod Habán, OP; prof. teol. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; prof. Dr. Anton Surjanský; Dr. Ján Mastylak. CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.*

Redakcia a administrácia: Trenčín, Námestie sv. Anny 1. Telefon Trenčín 2416.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 45.— Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

O B S A H :

C E S T Y.	Strana:
<i>P. Aquinas M. Gabura, OP: Realizmus svätcov</i>	49.
<i>Dr. Inocent Müller, OP: Povaha nadprirodzeného života</i>	51.
<i>Marcel Horniak, SS: Prirodzené vysvetľovanie duchovného života?</i>	56.
<i>Univ. prof. Dr. Juraj Šimalčík: Na 85. výročie lurdských zjavení</i>	66.
<i>Léonce de Grandmaison, SJ: Písmená a duch po- božnosti</i>	72.
<i>JUDr. Juraj Rajec: Smysel utrpenia</i>	77.
<i>Univ. prof. MUDr. J. F. Babor: O transmutácii organizmu</i>	79.
 N A Š E N Á D E J E.	
<i>Prof. Juraj Kohút: List študentovi</i>	81.
DO VÝŠAV	86.
ZIVOT	88.
LITERATÚRA	93.

*Realizmus svätcov.**P. Aquinas M. Gabura, OP.*

Realistom voláme človeka, ktorý nežije z preludov, v povysnívaných svetoch. Má smysel pre skutočnosť, žije v nej a z nej. Ak sa mu vidí, že zabára sa do neskutočnosti, usiluje sa z nej vymaniť. Taký je prirodzený realista.

No keď sa podľa božej optiky zaprizieráme na činnosť celkom prirodzeného realistu, čoskoro vybadáme, že jeho realizmus je len čiastočný, nevypracovaný alebo vonkoncom pomýlený. Prirodzený realista môže byť veľmi praktický, môže sa mať do života, ako vravievame, a jednako nemôžeme ho nazvať realitom v najozajstnejšom smysle. Na to prideme týmto rozborom.

Každý človek má nevyhnutný vzťah na Boha, ktorý je svrchovaná Skutočnosť. Až po posledné vlákno svojho bytia závisí od neho, ktorý je náplň bytia, Jestvujúci. Tento vzťah a táto závislosť zahŕňajú neodpušiteľnú povinnosť človeka zacieliť na Boha celú bytosť s každou jej složkou a s každým jej prejavom. A keďže dobrotivý Boh dal sa nám ako nadprirodzený cieľ, aj zacielenie musí mať nadprirodzený ráz; zaručuje ho posväcujúca milosť, neroztrhuteľne spútaná s nadprirodzenou láskou. Z toho vyplýva, že ak si človek robí konečný cieľ z hocičoho prirodzeného, odkláňa sa od nadprirodzeného ciela a tým aj od Žriedla skutočnosti; vypadá z najrealistickejšej oblasti, z nadprirodzeného radu. Prestáva byť pravým realitom, bo pohybuje sa v číro prirodzenom ovzduší, kým Boh povolal nás k povinnej účasti na nadprirodzenom živote s nadprirodzeným cieľom, to jest s nadprirodzeným poznávaním a milovaním Pána Boha.

Preto činy prirodzeného realistu sú nedopracované, nedôsledné, poblúdené skutky (aj keď sú prirodzene dobré), nenaplnené skutočnosťou; pravá skutočnosť sa z nich vytratila. Podobajú sa ohníčku, ktorý zadymí a nerozvatrí sa; vyhára prv, ako zažiari. Koľké milióny ľudských skutkov každú hodinu zapadajú do bezcennosti vzhľadom na večité šťastie!

V katolíckom kresťanstve práve nadprirodzené zacielenie má podstatnú úlohu v mravných činoch. Čím viacej kresťan zveľaďuje v sebe nadprirodzenú lásku, tým jeho zamierenie na Boha je ostrejšie, viacej vnára sa do neho, do plnej Skutočnosti; a tak aj jeho skutky, vychádzajúce z duše, ponorenej do Boha, sú presiaknuté božou skutočnosťou. To je nadprirodzený realizmus, realizmus v plnom smysle.

Čisté, katolícke kresťanstvo svojou podstatou je realizmus pre nadprirodzený svojráz, ktorý ho odlišuje od iných náboženských sústav. A svätci, najdozretejšie plody kresťanstva, sú ozaj majstri v realizme, sú praví, dozretí realisti. Mohli by sme ich pomenovať lovcami skutočností. Priam preto, že láska ich ostro zamierila na Boha, že všetko robili z čistej a veľmi silnej lásky k nemu, vedeli načierať do hĺbočin prítomnej chvíle, na dne ktorej vidali ústíť božiu večnosť. Vypracúvali a božou skutočnosťou naplňali okamih, ktorý práve prežívali. Každú chvíľu so všetkým, čo donášala, chápali tak, ako keby bola večnosťou. Takéto realistické zmocnenie sa prítomnej chvíle prezrádzajú slová realistky ozaj obrovského rozsahu — svätej Terézie Ježiškovej: „Znesieme mnoho, keď trpíme chvíľu za chvíľou... Trpím len chvíľku po chvíľke. Keď človek myslí na minulosť alebo na budúcnosť, stráca statočnosť a zmalomyseľnie.“ Hrdínská svätica vedela sa mužne pozrieť do očí prítomnosti s celým jej prínosom a nadprirodzenou láskou vypracovala ju vo večnú hodnotu. Dôsledný nadprirodzený realizmus jej

umožnil tak rýchle dostať sa do závratných výšok duchovného života.

To bol denný chlieb všetkých svätcov. So železnou logikou a oceľovou dôslednosťou uskutočňovali najsvätejšiu realistickú myšlienku. Všetko chápali *dôsledne realisticky* vo vzťahu na Pána Boha, neostávali na polovičnej ceste, ale s rozbaženými túžbami išli na jadro skutočnosti. Svet ich, pravda, veľa rás nechápal práve pre neústupnú dôslednosť, ktorá sa často utajovala pod zdanlivo čudáckym povahovým zafarbením, a pokladal ich za pocháblivov. A jednako s božou milosťou vyšvihli sa ďaleko, nedozerne ďaleko nad najväčších prirodzených veľduchov a žiaria pred nami ako svetlá nadľudskej geniálnosti, ktorú v slabých ľuďoch tvorí božia moc. Striasli so seba preludnú povrchnosť a vošli do božej skutočnosti.

My, v ktorých toľko vecí a okolností pridúša vzlet hore, môžeme dočiahnuť výšky, ktoré sú ich otčinou? Či nám Pán Boh neponúka krídla svojej účinnej milosti, aby sme realistickým využitím chvíle, ktorú práve prežívame, dostali sa z blízozemnosti do božích vysočín a podľa krásnych slov katolíckej spisovateľky už na zemi „slnili dušu na blízkosti večnosti“?

Povaha nadprirodzeného života.¹⁾

Dr. Inocent Müller, OP.

Kristom vykúpený človek je povoláný uskutočniť plán sebazdokonaľovania podľa tohto výroku: „Buďte dokonalí, ako aj váš Otec nebeský je dokonalý.“ Preto duchovný život nie je vlastne ničím iným ako snaživým úsilím o dokonalosť nebeského Otca. A nakoľko táto dokonalosť prevyšuje sily a schopnosti každého člo-

¹ Svätý Tomáš Akvinský: *Suma teologická* I, ot. 43: P. Froget, OP: *De l'habitation du Saint Esprit dans les âmes justes.*

veka, je zrejmé, že človek sám nemôže si ju ani získať, ani zaslúžiť. Kresťanská dokonalosť je účasť na živote samého Pána Boha, a k tejto účasti volá Boh vyvolených pre zásluhy Ježiša Krista. Preto hlavnú úlohu v duchovnom živote zastáva Pán Boh, Pôvodca života a spásy, ktorý nám svoj vlastný život udeľuje pre zásluhy Ježiša Krista. Úloha človeka spočíva v tom, že múdro využíva božie dary, aby žil v Bohu a pre Boha, aby ustavične napodobňoval život Ježiša Krista ako vzornú a záslužnú príčinu našej spásy. Preto usilovne bojuje proti náruživostiam a žiadostivosti, ktorá ostáva v človeku aj po znovuzrození.

Hoci činnosť božia a súčinnosť človeka v duchovnom živote vyvíja sa naraz a súmerne, jednako bude lepšie, keď o každej prehovoríme osobitne, aby sme na jednej strane poznali božiu vznešenosť kresťanského života a na druhej strane aj svoju záväznosť vďaka voči štedrému Otcovi, ktorý si nás vyvolil za dieťky.

1. Najsvätejšia Trojica a náš duchovný život.

Boh účinkuje v človeku alebo bezprostredne sám, alebo skrze Vtelené Slovo alebo prostredníctvom Panny Márie, anjelov a svätých. Keď je reč o nadprirodzenom živote, je zrejmé, že hlavná účinná príčina a vzorná príčina tohto života nemôže byť nikto iný ako Najsvätejšia Trojica. Nadprirodzený život v človeku je účinkom všetkých troch osôb, ale nakoľko je to čin navonok (*ad extra*), zvlášť sa privlastňuje Duchu svätému, lebo je to čin lásky. Preto často sa vraví, že Duch svätý je Pôvodca nadprirodzeného života, lebo on je Pôvodca nášho posvätenia.² Najsvätejšia Trojica spoluúčinkuje na našom posvätení dvojako: *Prichádza* do našej duše, ktorú *premení* na svoj príbytok, duša

² *Suma teol.* I, ot. 8, čl. 3.

stáva sa chrámom božím a takto stáva sa súcou konať božie činy. Najsvätejšia Trojica je prítomná v duši skrze milosť, ktorú bohovedci nazvali milosťou *nestvorenou*.

Prítomnosť najsvätejšej Trojice v duši je celkom iná, ako prítomnosť Stvoriteľa v stvorenstve.³ Je to taká prítomnosť, ako nám ju zjavuje viera: Prichádza do duše Otec, ktorý od večnosti splodil Slovo. S ním prichádza Syn, vo všetkom dokonale podobný Otcovi ako jeho živý a podstatný obraz, ktorý nekonečnou láskou miluje Otca tak, ako sa on miluje. Z vspolnej lásky obidvoch vychádza Duch svätý, osoba vo všetkom rovná Otcovi aj Synovi, a prítom jedna od druhej odlišná. Hľa, aký zázrak sa odohráva v duši, ktorá je v posväcujúcej milosti!

Svätý Tomáš Akvinský poznamenáva, že táto prítomnosť vyznačuje sa tým, že Boh nielen že je v duši, ale priamo sa nám *dáva*, aby sme sa mohli z neho radovať. Sväté Písmo vraví, že prostredníctvom milosti Boh sa dáva ako *otec*, ako *spolupracovník*, ako *posväcovateľ*, takže je naozaj pôvodcom nášho vnútorného života, jeho *účinnou* a *vzornou* príčinou.

V prirodzenom poriadku Boh je náš *Stvoriteľ*, najvyšší *Pán*, a my sme jeho *majetkom*. V poriadku milosti dáva sa nám ako *Otec*, a nás prijíma za svoje *dietky*. Je to zázračná výsada, ktorá je základom nadprirodzeného života. Túto vznešenú pravdu stále opakuje vo svojich Listoch svätý Pavol a svätý Ján: „*Veď nedostali ste ducha otrockého zasa v strachu, ale dostali ste Ducha, ktorý prijíma za synov, v ktorom voláme: abba, otče! Nakoľko sám Duch vydáva svedectvo nášmu duchu, že sme dieťkami božími.*“⁴ Boh nás teda prijíma za svoje dietky, a to oveľa dokonalejšie, ako to činia ľudia, keď prijímajú niekoho za svojho. Človek môže dať pri-

³ Suma teol. I, ot. 8, čl. 3.

⁴ Rim. 8, 15—16.

jatému synovi svoje meno, svoje dedičstvo, ale nie svoju krv, svoj život. Preto dívajú sa na také dieťa *ako na svoje*. Kým prijatie za božie dieťa je skutočné, Boh nám dáva svoju prirodzenosť milosťou: „*Dal im moc stať sa synmi božími, tým, ktorí uveria v jeho meno.*“⁵ Milosťou vstupujeme do života najsvätejšej Trojice.

Pravda, táto účasť na božom živote nás Bohu *pripodobňuje*, my *nie sme bohmi*, ale aby som tak povedal, *obožení*; no jednako je to účasť skutočná, pripodobnenie skutočné, nový život, takže sväté Písmo vraví o *novom stvorení, o znovuzrození*: „*Ak sa kto znovu nenarodí z vody a z Ducha svätého... skrz kúpeľ preporodujúci a obnovujúci v Duchu svätom... lebo dobrovoľne nás splodil slovom pravdy.*“⁶ Všetky tie výrazy svedčia, že je tu reč o *skutočnom* prijatí za božích synov, hoci naše synovstvo je celkom odlišné od synovstva vteleného Slova. A práve preto stávame sa plným právom dedičmi nebeského kráľovstva ako jeho synovia a spoludedičmi toho, ktorého apoštol národov pomenoval našim starším bratom: „*A keď dieťkami, aj dedičmi, a to dedičmi božími, a spoludedičmi Kristovými, ... aby on bol prvorodeným medzi mnohými bratmi.*“⁷ Svätý Ján uchvátený touto zázračnou láskou nebeského Otca napísal: „*Viďte, akú lásku preukázal nám Otec, aby sme sa menovali a boli dieťkami božími.*“⁸

Boh nás teda miluje ako najstarostlivejší Otec, nezabúda na nás, ba, keď sme padli, keď sme sa proti nemu obrátili, neváhal obetovať vlastného Syna, aby nás zachránil: „*Tak Boh miloval svet, že Syna svojho jednorodeného dal, aby nikto, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný.*“⁹ Tá istá láska ho vedie k tomu,

⁵ Ján 1, 12.

⁶ Ján 3, 5; Tit. 3, 5; 1 Peter, 1, 3; Jak. 1, 18.

⁷ Rim. 8, 17; 8, 29.   ⁸ 1 Ján 3, 1.

⁹ Ján 3, 16.

že k svojim dieťkam prichádza ako stály hosť do ich sŕdc: „Keď ma kto miluje, zachová moje reči, a môj Otec bude ho milovať, a prideme k nemu a spravíme si príbytok u neho.“¹⁰ Prebýva teda vo svojich dieťkach ako *láskavý Otec*.

Lež jeho prítomnosť v duši nie je nečinná. Boh vie, že vzrast nadprirodzeného života v duši nezávisí od nás, preto nám pomáha premáhať našu slabosť a nedokonalosť pomáhajúcou milosťou. Nevieme napríklad pochopiť niektoré pravdy viery, ktoré nás majú v živote viesť. Hľa, tu prichádza on, Otec svetla, osvieti nám rozum, aby sme poznali svoj posledný cieľ a prostriedky vedúce k nemu, vnukne nám dobré myšlienky, pomôže nám vykonávať vždy len dobré činy. Sme slabí, klesáme, nevieme vytrvať. Tu je zasa on, aby nám dal nadprirodzenú silu chcieť dobro a konať dobro, „*spôsobuje vo vás i chcieť i konať podľa dobrej vôle*“.¹¹ Načim bojovať proti náruživostiam, víťaziť nad rozličnými pokušeniami, ktoré toľko ráz prenasledujú človeka na každom kroku. Tu zas on je naporúdzi, dodáva nám silu odporovať, aby sme sa aj v boji vedeli utvrdzovať v ctnosti: „*Verný je Boh, že nedopustí pokúšať vás nad vaše sily, ale z pokúšania spraví východ, aby ste mohli zniesť*“.¹² Prídu hádam chvíle, keď pocítíme odpor k dobru, zunujeme stále konať to isté, strácame chuť, nič nás neteší, nevieme, na koho sa obrátiť, komu sa zdôveriť. Pán Boh sa zasa priblíži, povzbudí nás, aby sme vytrvali: „*Ten, ktorý začal vo vás dobré dielo, i dokoná až po deň Krista Ježiša*“.¹³ Všeobecne môžeme povedať, že nikdy nie sme sami, ba aj vtedy, keď nás opustí každá útecha, každá ľudská opora a pomoc, aj vtedy božia milosť zostane s nami a bude závisieť iba od nás, či s ňou budeme vedieť spolupracovať: „*Milosť jeho ne-*

¹⁰ Ján 14, 23.

¹² 1 Kor. 10, 13.

¹¹ Filip. 2, 13.

¹³ Filip. 1, 6.

bola vo mne márna, ale hojnejšie som pracoval, ako oni všetci: no, nie ja, ale milosť božia so mnou.“¹⁴ Ak sa správne budeme spoliehať na tohto spolupracovníka našej spásy, nič nás neznechutí, lebo všetko zmôžeme s pomocou toho, ktorý nás bude posilňovať: „Všetko môžem skrze toho, ktorý ma posilňuje.“¹⁵

Boh, prítomný v našej duši, nás súčasne posväcuje. Prichádzajúc do duše pretvoruje ju na svoj chrám, na najsvätejší chrám, ktorý okrášli najkrajšími ctnosťami: „Chrám boží je svätý, ktorým ste vy.“¹⁶ Boh, prichádzajúci do našej duše skrze milosť, nie je Boh prírody, lež sama najsvätejšia Trojica, božstvo samo, ktoré túži, aby sme sa zúčastnili na jeho svätosti. Ako som už spomínal, táto prítomnosť najsvätejšej Trojice v duši privlastňuje sa Duchu svätému, lebo je to úkon lásky. Ale nakoľko je to čin navonok, (*ad extra*), je spoločný všetkým trom osobám. Tak si vieme vysvetliť, prečo svätý Pavol všetkých kresťanov menuje chrámami Boha a súčasne chrámami Ducha svätého: „Či neviete, že ste chrámom božím a že Duch boží prebýva vo vás?“¹⁷

Duša spravodlivého kresťana je teda chrámom Boha živého, ktorý patrí len jemu, stáva sa trónom milosrdenstva, s ktorého rozdeľuje svoje nebeské dary a najmä dušu samu ozdobuje všetkými ctnosťami. Záväzky, ktoré z toho vyplývajú, vysvetlím v nasledujúcom čísle.

Prirodené vysvetľovanie duchovného života?

Marcel Horniak, SS.

Keď pozornejšie sledujete naše náboženstvo, zistíte niektoré zjavy, cirkevné úkony a state

¹⁴ 1 Kor. 15, 10.

¹⁵ Filip. 4, 13.

¹⁶ 1 Kor. 3, 17.

¹⁷ 1 Kor. 3, 16.

učenia, za ktorými sa skrývajú nezapierateľné hĺbky dogmatické a psychologické tajomstvá. Nejednen katolík ich cití, predpokladá akosi samovoľne aj vychytí, iný ich zle chápe alebo len tak podľa svojho; a tak jedni ako druhí sotva by vedeli previesť ich vieroučný rozbor. Žiadať si vysvetlenie pokladajú za uponižujúce a čítať nemajú času... Tak sa stáva, že vychytia akýsi postranný motív náboženského a duchovného života a podľa toho žijú, kráčajú, hoci neraz on zatlačí aj tie hlavné, základné motívy, ako to býva pri chybných hudobných skladbách a výstredných stavbách.

Iný zase s akýmsi duševným uspokojením hľadajú a prijímajú len paradoxné zjavy bez toho, žeby badali, že sa za nimi skrýva len smyslové, pozemské smýšľanie. Je to znamenie duševnej nezralosti a náboženskej povrchnosti, lebo k paradoxu sa uchylujeme, keď jednotlivé podrobné zjavy alebo udalosti vytrhneme z celku, po jednom ich skúmame a tak prichádzame na závery, ktoré obyčajne bývajú skreslené, ak nie priamo falošné.

Kto sa neusiloval o vhĺbené nazeranie alebo aspoň úvahy o základných pravdách nášho náboženstva, ako napr.: vtelenie, vykúpenie, sviatosti atď., nepozná stavbu náboženského a duchovného života, spojitosť príčin a následkov, prostriedky milosti a ich účinky atď.; pravda, nebude ich vedieť správne využiť pre svoj duševný prospech. Pre tých náboženské cítenie bude pozostávať len z akéhosi estetizmu a Boha prispôsobia svojej prízemnosti a plochosti podľa zásad jednostranného empirického vedeckého vzdelania. Duchovný a náboženský život bude mať u nich len výzdobnú úlohu a jeho vieroučné a mravne výchovné zásady ľahko odmietnu.

Nečudo potom, keď pri voľaktorej složitejšej otázke, na ktorú nemožno použiť pravidlo a formulu vedy, — lebo sa jej vymykajú pre

nadsmyslový ráz, ba priam transcendentný — zaujmú odmietavé stanovisko, vraj pre nedostatok primeraných vedeckých spôsobov. Tak zamietajú tajomstvo prepodstatnenia pri svätej omši, vplyv a účinky Eucharistie na charakter a výchovu prijímajúcich a iné. Keďže, vravia, vnútorná, nadprirodzená sila, ktorej sa pripisujú tie mimoriadne účinky, je nezistiteľná, vymyká sa akýmkoľvek pravidlám fyzickým a chemickým zákonom, nuž sa pochybuje v jej pravdivosť a v skutočnosť predpokladaných účinkov. Nanajvýš by ich mohli zaradiť do oblasti špiritistických zjavov alebo alchymických pokusov — vravia si.

Tu sa javí zrejmosť starej pravdy, že len kto správne chápe pojem nadprirodzena, len ten pochopí aj podstatu katolíckeho náboženstva, zjavenie božie, tajomstvo vtelenia, sviatosti a tým aj nadprirodzenú skutočnosť, ako je milosť božia, prepodstatnenie atď., pri ktorých nemožno dokazovať znalosťou modernej prírodnej vedy; lebo to, čo platí v prirodzenom poriadku, nemusí platiť aj v nadprirodzenom, ktorý je prístupný len všemohúcnosti božej. Príroda nepozná prepodstatnenie a preto premenenie chleba a vína vo Sviatosti oltárnej, ako aj premenenie vody na víno v Káne Galilejskej môžeme pripísať len všemohúcnosti božej.

Mnohí, aby nemuseli prijať poriadok nadprirodzený, usilujú sa diskreditovaním mu vyhnúť a tie zjavy nadsmyslové a transcendentné prenášajú na pole alchýmie, ktoré vraj náboženstvo prevzalo do svojich služieb. Tvrdia totiž, že táto veda či umenie, pomocou chémie a okultných vied s istou dávkou povery išla vyrábať zlato, ale pre nedostatočnú znalosť fyzickej chémie si nevedela overiť ani postup ani výsledky; nuž pripisovala ich zvláštnemu zásahu božiemu a ten si vraj vynútila odriekaním čarodejných formuliek. Úspech — nájsť zlato — bol zaručený, len treba vedieť uhádnuť potreb-

nú magickú formulku. Nuž vraj takto akosi to má byť aj s tým nadprirodzeným účinkom pri užívaní katolíckych sviatostí, najmä Eucharistie. Chcú ich kompromitovať alchýmiou a tak vradiť do stredovekých bájok. Preto si vraj nezasluhujú vážneho povšimnutia a tým menej pozornosti vedy.

Nestaviame sa na obranu alchýmie, ale nemôžeme zamlčať niektoré vedecké udalosti posledných rokov, ktoré s ňou súvisia. V máji 1924 noviny a odborné časopisy upozornily, že profesorovi Miethemu podarilo sa v laboratóriu vysokej školy technickej v Charlottenburgu z ortuti extrahovať zlato. Odborníci by sa ešte pred niekoľkými desaťročiami boli smiali nad podobnou správou; ale odkedy sa zistilo, že pri vyžarovaní rádioaktívnej hmoty utvára sa hélium, ba že atómy tých látok, ktoré sú utvorené výbuchom alfa-častok (dusík, bór, hliník) môžu sa umelo rozložiť, takže vzniknú z nich vodíkové atómy, problém vyrábania zlata pomocou chémie aspoň zásadne zdá sa umožnený. A Mietho vo svojej prednáške, ktorú mal 5. dec. 1924 v „Deutsche Gesellschaft für technische Physik“ vo svetelných obrazoch predstavil častky zlata, ktoré dosiahol chemickou cestou z ortuti. Miethoho výskumy zopakoval a čiastočne upravil japonský chemik Nağoaka v Tokiu. Výsledok jeho pokusov potvrdil Miethoho pozorovania. Ich správnosť skontroloval a potvrdil aj chemik berlínskej Kaiser Wilhelm Institut Fridrich Haller.¹

Alchýmii sme nepripisovali zvláštneho významu, ale ako historický fakt nemôžeme ju zaprieť. Pri posúdení toho alebo onoho historického faktu nemôže byť cieľom apriorné jeho odmietnutie alebo zásadné ospravedlňovanie. Ale radšej jeho pochopenie. Aby sme ho však po-

¹ Vid Magdics G.: A természettudomány utjai Istenhez. Pešt 1932, 68—69.

chopili, nesmieme ho vytrhnúť z tej doby, v ktorej sa odohral, a súdiť ho a porovnať s vymoženosťami a výsledkami vedy nášho veku, lebo by sme sa previnili proti historickému postupu a historickej pravde. Prenášali by sme vedecké vzdelanie a smýšľanie, ako i moderné prostriedky výskumu 19. a 20. storočia do 13. až 15. storočia.

Tiež si nenamýšľame, že výsledok profesora Miethého rozlúštil už s definitívnou platnosťou túto otázku. Uspokojíme sa tým, že jeho výsledok berieme na vedomie a že ho pokladáme za nové ohnivko na reťazi výskumov, ktoré nás neodpuďujú, ale skôr približujú k Bohu a náboženstvu; lebo nás ešte raz presvedčily, že vieroúčné pravdy nášho náboženstva nie sú viazané ani otázke Galilea ani pokusom alchymie alebo akýmkoľvek vedeckým vymoženostiam. Tie sú večne nezmeniteľné ako Boh, od ktorého pochádzajú. A vidíme, že viera dáva úplnú voľnosť vede pri jej výskumoch, lebo sa nemusí báť akýchsi prekvapení a mystifikácií.

Pozrime si teraz vnútorné ťažkosti, ktoré vznikajú okolo nadprirodzených účinkov niektorých sviatostí, najmä Eucharistie. Ťažkosti pochádzajú viacej z nejasnosti a nevedomosti, než zo zlomyseľnosti. Veď nadprirodzeno, hoci vzaté samé osebe, je a musí byť aspoň po nejakej stránke nedostupné ľudskej prirodzenosti, predsa je podmienené našej činnosti. Tak napr. milosť božia ako nadprirodzená skutočnosť je našej prirodzenosti nedostupná, ale pri náležitom použití istých prostriedkov (sväté sviatosti, to sú vonkajšie podmienky vnútorného pomeru človeka k Bohu) privádza sa do našich duší. Milosť sa vlieva tajomne a nepozorovane do duše, človek necíti zmeny, ktoré sa v ňom dejú; aby si však uvedomil, kedy sa to deje, Kristus Pán spojil udelenie sviatosti s viditeľnými obradmi, ktoré ustanovil za znamenia, prostriedky a zdroje milosti. Ale aj použitie sviatosti, to jest

tá podmienka, nepochádza z našej dostatočnosti, povedali by sme, nie je to imanentné našej prirodzenosti, ale pochádza zo samej, nami nijako nezaslúženej, dobrovoľnej štedrosti božej. Tú duševnú silu majú len skrze vtelenie Ježiša Krista.

Prakticky to vidíme pri svätej omši. Pri premenení mizne podstata chleba a vína a na jej miesto nastúpi telo a krv Ježiša Krista, hoci prípady, to jest smyslom prístupné vonkajšie vlastnosti, spôsoby chleba a vína ostanú nezmenené. Pravda, to nie je vnútorne nemožné, lebo všemohúcnosť božia, ktorá ich ustálila, môže ich upraviť aj v inom smere. No rozhodne presahuje táto zmena ľudské sily. Nuž a čo je potrebné na dosiahnutie tohto podivného, ba priamo zázračného účinku? Stačí nekvasený chlieb, obliátky a víno a k tomu kňaz má vyrieť nad týmito darmi slová, ktoré bol povedal Ježiš Kristus pri poslednej večeri: Toto je telo moje, toto je kalich krvi mojej. Spoluúčast všemohúcnosti božej je neomylnne zaistená vždy, keď sa splnia ustálené podmienky. Ale ani zadováženie vína a nekvaseného chleba ani vyslovenie premeňujúcich slov nie je človeku nemožné a neprevyšuje jeho sily; pravdaže, nestačí k tomu hocikto, aj keby vedel vysloviť predpísané slová, nedosiahol by žiadaný účinok. Na to je potrebný kňaz, to jest osoba, vyvolená samou všemohúcnosťou božou a obdarená patričnou mocou, aby mohla zastupovať Ježiša Krista a vysloviť premeňujúce slová s takou autoritou a mocou, s akou ich použil pri poslednej večeri Kristus sám. A v tomto prípade opakuje sa obvyklé konštatovanie: čin božskej všemohúcnosti, ktorým sa istá osoba stáva kňazom, je akejkoľvek ľudskej sile a moci nedostupný. No je podmienený prirodzenému vkladaniu biskupa. Takto vzniká vo sviatosti stavu kňazstva a vo Sviatosti oltárnej účinok celkom nadsmyslový, transcendentný, možný len

všemohúcnosti božej a podmienený prirodzenej spolupráci človeka. Pravda, len za mimoriadnych podmienok, ktoré ľudskej prirodzenosti a jej skutkom sama božská všemohúcnosť ustálila.

Na objasnenie. Prepodstatnenie znamená, že jedna podstata prechádza, zmení sa v druhú. Je to zvláštny spôsob premeny prípadkom. Inde, ešte aj pri podstatných zmenách, neprechádza celá podstata, ale len forma do druhej podstaty; ale ostane akási spoločná čiastka podstaty, látka. Prepodstatnením celá podstata prechádza do druhej: prvá prestáva a nová nastúpi na jej miesto. Cieľom v prepodstatnení účinkujúcej božskej moci nie je zničenie chleba a vína, ale utvorenie tela Kristovho a krvi Kristovej pod spôsobom chleba a vína. Ostávajú len vonkajšie spôsoby, forma chleba a vína, utvorenie tela a krvi pod spôsobom chleba a vína, to nie je nové stvorenie (*actio productiva*), ale len novú sviatosťnú prítomnosť pôsobiaci akt (*actio adductiva*). Proti prepodstatneniu, opakujeme, nemožno dokazovať modernou prírodnou vedou; lebo to, čo ona učí o zachovaní hmoty a energie, platí len v poriadku prirodzenom, a nie v nadprirodzenom, ktorý je prístupný len všemohúcnosti božej.

To, čo sme povedali o spomenutých dvoch sviatosťiach, opakuje sa aj pri ostatných a tiež aj pri sväteniach. Vyslovenie istých modlitieb a formúl, pokropenie svätenou vodou, mazanie olejom alebo krizmou, požehnanie prsteňov, vypočutie hriechov a vyslovenie rozhrešujúcich slov nad kajúcnikom, ako aj iné úkony, spojené s vysluhovaním sviatosťi a svätení, sú ľuďom vždy možné. Dobrotivosť božia dovolí, aby jednotlivé úkony priniesly v istých podmienkach účinky nadprirodzené, nesmiernej ceny, akej by samy osebe rozhodne nikdy nemaly. Pán Boh to len preto dovolil, aby ľuďom natrvalo zaistil milosť, ktorá je rozhodne a nevyhnutne potrebná pre nadprirodzený život.

Prejdime teraz k aplikácii pre duchovný život. Predstavme si človeka, — mladého alebo staršieho — veľmi zlej povahy, s planými sklonmi, ktorý sa od istého času oddáva úprimnej pobožnosti. Ochotnejšie chodí do kostola, často, ba aj denne pristupuje ku svätému prijímaniu. Jeho povaha sa postupne mení. Zlozvyky miznú a namiesto tých nadobúda nové, dobré zvyky. Ani tu nemôžeme povedať, že chápeme všetky tie nadprirodzené účinky sviatosti, lebo ten tajomný proces, ktorý sa odohráva v duši, skrytý je všetkým a viditeľný len očiam božím. Ale zmenu povahy a vonkajšieho správania môžu zistiť aj iní. A keďže nikdy nebolo vidno, že by sa niekto bol vnútorne polepšil len preto, že jedol hostie, látkovo v ničom neodlišné od tých, čo lekárnici používajú na prášky, nebude ťažké prísť na záver, že mravnú zmenu spôsobila vyššia príčina, než sú tie, čo by sme vlastnými smyslami mohli zistiť.

Pravda, nájdú sa takí, čo budú mať naporúdzi dosť prirodzených dôkazov na vysvetlenie týchto zmien. Oni ich budú pripisovať šeru chrámovému, mystickému tichu prostredia, povznášajúcim účinkom hudby, vôni kvetov a tymiánu, sobranosti miesta a osôb atď. Lebo vraj všetko účinkuje na spôsob nepozorovanej mravnej terapie. Ale aj pri všetkej pohotovosti psychológov nepodarilo sa vysvetliť, prečo ceteris paribus a pri zachovaní všetkých potrebných podmienok musí byť pri užívaní Sviatosti oltárnej účinok neporovnateľne väčší, než býva bez nej. Ich výklad je teda nedostatočný a ten zásah nadprirodzených síl, milosti božej, aj keď nie je viditeľný, predsa je zjavný z účinkov, čo z neho vyvierajú v poriadku prirodzenom: zo zmeny individua.

Nemáme teda do činenia s duchovnou alchýmiou ani s mravnou terapiou, ale s nadprirodzenou milosťou božou a jej účinkami, ktoré skrz sväté sviatosti tak mocne, ba až zázračne

pôsobia na ľudskú povahu. Ak by sa u niektorých aj pri častom pristupovaní k Sviatosti ol-tárnej tieto účinky nejavily, chybu nemáme hla-dať v ich nedostatočnosti, ale v prekážkach, ktoré sa jej kladú priamo alebo nepriamo, keď sa neodstráni hriech, nebezpečné príležitosti a-lebo chyby so strany prijímajúceho a tak sa za-nedbá duchovné spolupôsobenie a potrebné uspô-sobenie pre prijatie sviatostí.

Sme prichystaní aj na námietku: „Keď je teda podľa katolíckej náuky taký mocný a zá-zračný ten účinok sviatostí pri výchove charak-teru, prečo ich veriaci nepoužívajú v hojnejšej miere? Prečo sa nehrnú k nim, ako kto je pre-svedčený o ich užitočnosti a potrebe?“

Odpoveď nebude ťažká. Lebo náboženstvo, najmä katolícke, predkladá svojim veriacim váž-ne požiadavky a chce, aby ich rešpektovali, po-dľa nich sa spravovali aj pri zariadení súkrom-ného a verejného života. Tieto sú často tvrdé a skoro vždy spojené s obeťami, lebo žiadajú ustavičné sebazaprenie, zrieknutie sa zdanlivých práv, potlačenie a udusenie smyselných túžob, závidia, hnevu, pomsty. A to, čo za pravidelných okolností by bolo zrejmé a samovoľné, ba až túžobne vyhľadávané každým rozumným stvo-rením ako užitočné a potrebné, v terajšom stave, keď človek cíti následky dedičného hriechu a vášne bývajú vybičované, je to veľmi ťažké, ba neraz až nemožné. Vôľa je chabá, mravné sily nalomené, takže človek sa len s veľkým seba-zaprením vie rozhodnúť plniť tieto povinnosti. To sebaovládanie je sťažené aj tým, že zlo sa prejavuje podmaňujúcim pôvabom, pôsobí na fantáziu, zapaluje v človeku nebezpečný oheň a doráža silne na vôľu. Človek je unášaný váš-ňami a predmetmi, ktoré mu sľubujú bezpro-strednú radosť a ukojenie túžob, kým to dobro sa mu predstavuje nestelesnené, len ako du-chovná idea a viera mu sľubuje len tajné, du-chovné protihodnoty, ktoré sú ľudským smy-

sľom nateraz neprístupné. Keď sa k tomu pridá aj vedecká namyslenosť a jednostranné vzdelanie, odklon od viery a náboženského života zmení dušu, zvlášť mladých, na ozajstnú duševnú púšť. Pomaly si začnú namýšľať, že nie sú utisnutí na pomoc shora a že si aj sami môžu vyriešiť aj najtajnejšie otázky. Démonické sily prírody im tak celkom zahatia cestu k zdrojom milosti, k sviatostiam a tým aj k samému Bohu.

A predsa ani pred takými hmatateľnými dôkazmi zdrvujúceho tragika — že sme totiž výhonkami otrávených koreňov — nejdeme sa utiahnuť do rousseausovského optimizmu, ktorý si predstavuje človeka v stave prirodzenej blaženosti. Ale tiež sa nezriekame protestantským pesimizmom boja, pokladajúc ľudskú vôľu za celkom oslabenú a neschopnú odporu proti pokúšeniam a možnosti prejsť cez úskalía mravných ťažkostí a víťazne sa dostať do prístavu.

Odvahu nám k tomu dáva povedomie, ba istota, že je vložený do nás šľachetný štep a z toho vyrastie nový život. Týmto štepom je Kristus, ktorý nám priniesol svoju milosť. Pravda, nepredstavujeme si to v akomsi mytologickom smysle a nenecháme to pozostávať len v blaženom očakávaní a trpnom oddávaní sa nirváne. Vieme, že príchodom Ježiša Krista nebol len Boh smierený s ľuďmi a preklenutá priepasť, ktorú zaviniľ výbuch hriechu, a vyrovnaný dlh, ale on prišiel a ostal s nami, takže pri každom kroku sa môžeme spoliehať na jeho pomoc. Zo smrti Kristovej, ktorú my nepokladáme za dejinnú pohromu, ale veľkolepý čin lásky, vyviera pre nás nevyčerpatelný prameň milosti a duševných zdrojov, potrebných pre vnútornú obrodu.

Preto ostane zvláštnym znamením katolíckeho náboženského a duchovného života a katolíckej výchovy časté používanie svätých sviatostí, zvlášť pokánia a Sviatosti oltárnej; lebo v nich sa nám tieto zdroje zaistujú. Neodradia

nás od nich ani posmešné narážky falošnej vedy na alchýmiu, terapiu a podobne. Sme si povedomí, že účinok sviatostí môže byť zaistený a umocnený nadovšetko ustavičným sebazaprením a umŕtvovaním, to jest ustavičným bojom proti nezriadeným sklonom vlastnej povahy. Len pomocou týchto bude v nás odumierať stará, dedičným hriechom postihnutá povaha a prebijať sa k životu nová, ktorú nám zaistil príchod a smrť Ježiša Krista. Ovocie vykupiteľského diela božského Spasiteľa môžeme najistejšie a najhojnejšie užívať, keď budeme často pristupovať k svätým sviatostiam a tak sa staneme podobnými tomu, v ktorom je záruka nášho večného spasenia.

Pa 85. výročie ľudských zjavení.

Univ. prof. Dr. Juraj Šimalčík.

(Dokončenie.)

Prešli sme už k tretej fáze čiže k dôkazu zázraku, čo sa označuje tým, že prečo sa deje zázrak, aký je jeho cieľ (veritas relativa)?

V úvode tejto rozpravy sme o tom dostatočne porokovali. Zázrak je dielo všemohúceho Boha s tým zamierením, aby ľudstvu zjavil isté pravdy a priviedol ho takto k sebe, do večnej spásy. Tomuto cieľu slúži aj zázrak s Rudderom. Je príznačné a zaujímavé, že toto uznávajú aj odporcovia, medzi nimi aj hanobiteľ a diletant Verhas. Vo svojej knižke píše: „Cieľ zázraku je skutočne to, aby dosvedčil buď náboženskú hodnotu istej osobnosti buď nejakého učenia alebo zjavenia.“¹ No, aby to nemusel prijať, napáda neodôvodnene aj dve prvé vlastnosti čiže pravdy zázraku: jeho dejinnú skutočnosť a keďže ju pre nepodvratné dôkazy nemôže zaprieť, tak aspoň jeho prirodzenú nevysvetliteľnosť. Ta-

¹ Bolsius, spom. d. 118.

kéto počínanie je však nielen nerozumné, ale nanajvýš nedôstojné a hodné zavrhnutia pre rozumom a slobodnou vôľou obdareného človeka. A táto nedôstojnosť má svoj zdroj vlastne v pýche človeka, o ktorom hriechu už sväté Písmo vypovedá zdrvivúce slová: „Boh sa protiví pyšným, ale poníženým dáva milosť.“²

Ako inakšie si počínali praví odborníci a muži zdravého rozumu a dobrej vôle!

Dr. Boissarie na veľkom katolíckom sjazde v Paríži dňa 10. júna 1910 vo svojej prednáške: „Nadprirodzenosť v dvadsiatom storočí“ rozoberal podrobne aj Rudderov prípad a zakončil ho týmito slovami:

„... Očividomé pozorovanie tohto zázraku je najpodivnejšia vec, ktorú máme. Všetky námietky proti lurdským zázrakom, ako: „nervové rany“; viera, ktorá uzdravuje; „vnukanie“ (sugescia) a podobné — rozbijú sa nemilosrdne na takom zrejmom fakte. Tento dôkaz je vedecky absolútne istý... Keď sa stretnete so zatvrdlivosťou zapieračmi, spomeňte si na Petra Ruddera. Tento prípad môžete uviesť bez strachu. Nie je možné vyvrátiť ho s nijakej stránky. O faktickú udalosť, podopretú takými zrejmyými dôkazmi, rozbijú sa úboho všetky bezbožné úsilia zapieračov... Že mnohí mu odporujú? Na to odpovedám: Ale keby aj matematici mali istú mravnú sankciu (mravnú pokutu), tak aj im by sa kládol odpor!“³ Slová ozaj pozoruhodné.

Lekári parížskeho odboru „Spolku svätého Lukáša“ na čele s *Dr. Le Becom*, (nástupcom to *Dr. Boissarieho* v predsedníctve lurdskej zisťujúcej kancelárie) dňa 5. nov. 1901 uverejnili toto osvedčenie:

„Členovia Spolku svätého Lukáša po starostlivom preskúmaní všetkých okolností uzdravenia Petra Ruddera, postihnutého hnisavou zlomeni-

² 1 Peter 5, 5; Jak. 4, 6.

³ Annal. de N.-D. de Lourdes, z júna 1910, str. 65 an.

nou nohy, trvajúcou vyše osem rokov, vyhlasujú, že

1. úplne scelenie kostí, zistené aj autopsiou, nemohlo sa stať spôsobom prirodzeným;

2. tvrdenia početných očitých svedkov, ktorí videli chorú nohu bezprostredne pred uzdravením, sú dostatočnými na to, aby dosvedčily jestvovanie zlomeniny... Teda na toto uzdravenie treba pozerať, ako na udalosť rázu *nadprirodzeného*.⁴

Konečne po toľkých vedeckých zisteniach prevedené bolo aj cirkevne kanonické vyšetrenie v tejto veci. Musíme tu predovšetkým poznamenať, že najvyšší úrad učiteľský v Cirkvi, svätá Stolica rímska už dávno predtým bola vyriešila lurdské udalosti vôbec. Úznala ich pravdivosť a veriaci sú povinní ich veriť na základe autority Cirkvi, to jest z poslušnosti. Robila to vždy postupne, kedykoľvek sa totižto vyskytla dajaká významná lurdská udalosť. Najnovšie sa to stalo vtedy, keď najvýznamnejšia osobnosť lurdská *Bernadetta* Soubirousová bola vyhlásená najprv za blahoslavenú (14. júna 1925) a potom za svätú (8. dec. 1933). Toto sa však mohlo uskutočniť len na základe pravých zázrakov, ktorými sám Boh oslávil túto veľkú posolkyňu Boha a Panny Márie. A tieto zázraky sa i staly. Prvý bol zázračné uzdravenie arcibiskupa v Kartágu a primasa afrického *Alexia Lemaitreho*, ktorý desať rokov trpel na ťažkú črevnú chorobu (amoebickú úplavicu) a lekári ho vyhlásili za nevyliciteľného. Keď 3. aug. 1925 v kaplnke neverskej pri prenášaní Bernadettinho tela vrúcne prosil o jej orodovanie, vo chvíli bol celkom uzdravený. Z poďačnosti riadil potom svetový eucharistický kongres v Kartágu. Druhý zázrak stal sa s istou sestričkou *Máriou od svätého Fidelia* v Lurde, trpiacou na tuberkulózu, na kostižer pravého

⁴ Deschamps, spom. d. 67.

kolena a chrbtovej kosti. Lekársky nález bol tiež zdrvujući. Úbohá sestrička začala deväťdňovú pobožnosť k blahoslavenej Bernadette a na piaty deň (6. febr. 1928) bola tiež vo chvíli dokonale uzdravená. Tieto dve uzdravenia potom Pius XI. dňa 31. mája 1933 listom „Super dubio“ za zázračné uznal a ony tvorily základ svätorečenia Bernadettinho.

Iné zázraky lurdskej svätá Stolica rímska nevyhlásila za zázračné, lebo nebolo to treba. Zato však niektoré dostaly toto vyhlásenie, ale od nižšej vrchnosti cirkevnej, od patričného to biskupského úradu. Tak napríklad všetky tri, Zolom napadnuté zázračné uzdravenia (Klementína Trouvé, Mária Lemarchandová a Mária Lebranchuová), aj príslušné biskupské úrady po dôkladnom vyšetrovaní za zázračné uznaly a vyhlásily. Je to potrebné občas vtedy, keď narúšajú svätosť Cirkvi, ktorej vlastnosti a známky dôkazom je tiež zázrak.

A takto bolo aj v prípade Rudderovom. Keďže — ako sme videli — už aj vedecké výskumy vyznievaly v tom smysle, že tu ozaj ide o ozajstný zázrak, príslušná cirkevná vrchnosť musela tiež vyšetriť celú vec a dať svoj úsudok. Stalo sa to 5. dec. 1907, keď biskup v Brugách *Mšgr. Waiffelaert* († 18. dec. 1931) nariadil cirkevne kanonické vyšetrovanie v tejto veci. Bola to ťažká, úmorná, ale i vďačná práca. Znova vypočuli pod kanonickou prísahou (ktorá je dvojité: pred výpoveďami i po nich) všetci dovtedy žijúci očití svedkovia. Našli aj sprievodcu omnibusu, ktorý tak ochotne pomohol Rudderovi do vozidla a odviezol ho z Gentu do Oostackeru. Bol to bodrý a silný, ale spolu aj neveriaci človek. Menoval sa *Ludovít Van Hulle*. Pri vyšetrovaní udal, že ako ho prekvapilo, keď pri vysadzovaní zbadal, ako podivne balancovala Rudderova noha. Nemohol sa držať, aby nepovedal tam stojacim: „Nože, pozrite, človek, ktorý stráca svoju nohu!“ Aj to

sme už povedali, ako sa nahneval a hlasite dal výraz svojej nevôle, keď pri sosadzovaní videl miesto, kde Rudder sedel, celkom znečistené ošklivým hnisom. Bolo to v neskoré ráno 7. apríla 1875, teda v samý deň Rudderovej púte. No keď v ten istý deň podvečer videl Rudderu celkom zdravého, dobre chodiaceho a veselého. nastal obrat aj v jeho duši. Stal sa odvtedy dobrým katolíkom, ako to sám vyhlásil.⁵

Biskupská komisia pracovala vyše polroka (od 5. dec. 1907 do 23. júla 1908) a shrnula a preskúmala nálezy a osvedčenia všetkých lekárov, ktorí od samého roku 1875 až po rok 1908 vyšetrovali prípad Rudderov a ktorých zväčša už poznáme. Mimo toho vypočula ešte štyroch, celkom nových lekárov-odborníkov. Ako konečný výsledok svojej práce dňa 25. júla 1908 vyhlásila, že otázna zlomenina bola bezpečne zistená až po samý deň, ba hodinu Rudderovej púte, že toto v okamihu dokonalé a trvalé uzdravenie je prirodzene naskrze nevysvetliteľné a preto s istotou vyhlasujú a potvrdzujú, že „uzdravenie Petra Rudderu bolo zázračné“.⁶

Všetky spisy tohto kanonického vyšetrovania, ktorých je veľká hromada, sú uložené v biskupskom archíve v Brugách. Na základe týchto napísal novú, krásnu knihu o zázračnom uzdravení Rudderovom A. De Meester († 1910), profesor veľkého (kňazského) seminára v Brugách pod názvom „La Guérison miraculeuse de Pierre De Rudder“.

Hodno ešte pripomenúť, že v tom istom roku kanonického vyhlásenia zázraku s Rudderom, to jest 1908, konaly sa na celom katolíckom svete veľkolepé oslavy na päťdesiate výročie (1859—1908) zjavenia sa preblahoslavenej Pan-

⁵ Bertrin, spom. d. 249 a 258. Tiež Dr. Boissarie, spom. d. 46.

⁶ Bolsius, spom. d. 29—30 a Dr. Boissarie, spom. dielo 46.

ny Márie v Lurde. I katolícke Belgicko veľkolepe oslavovalo toto jubileum a to práve v súvisí so zázračným uzdravením Rudderu, na začiatku čoho vydali zvláštne plaketky, znázorňujúce veľký zázrak oostackerský.

Zázračné uzdravenie Rudderovo je teda nerozlučiteľne spojené s lurdskými zjaveniami a zázrakmi, ktoré tieto zjavenia dosvedčujú a potvrdzujú. Ono je tiež jedným ohnivkom ohromnej reťaze, ktorú splietol Boh okolo tohto milostivého miesta. A toto všetko je výlučným majetkom katolíckej Cirkvi, ktorej božský pôvod a pravdivosť ony stále dokazujú.

A čo nám chcel a chce hlásať Boh týmito vecami?

Veľkú, potešujúcu, ale i napomínajúcu vec. Predstavil nám znova pred oči panenskú Zem, z ktorej utvoril druhého, dokonalého Adama, Syna svojho Ježiša Krista. Je to nepoškvrnená počatá preblahoslavená Panna Mária. Keď prijala božské materstvo pokornými slovami: „Staň sa mi podľa slova tvojho“, razom sa stala tiež spolučiteľkou tajomstva vtelenia Syna Božieho a chrámom najsvätejšej Trojice. Ako matka samého Boha v ľudskom tele bola už od večnosti vyňatá zpod dedičného hriechu a preto jej nepoškvrnenie už od počatia je obnovením a živou pamiatkou strateného raja. Ako taká má najväčšiu moc v sprostredkovaní ovocia vykupiteľského diela Kristovho, čím je ona súčasne aj spoluúčinkujúcim činným ústrojom Cirkvi svätej a konečne vo svojom duševnom a telesnom oslávení je anticipáciou posledných vecí, eschatologie. Právom nazývajú ju bohodvedci súbornou perlou katolíckej vierouky, nakoľko najväčšie tajomstvá zjavenia božieho v nej ako by vykvitajú. Nebolo to nejaké nové zjavenie božských právd, ale len znovupredloženie a potvrdenie Kristom a apoštolmi raz navždy ustálených a zakľúčených.

Tieto pravdy však stráži, hlása, rozvíja a vysvetľuje jedine katolícka Cirkev, neprestajne vedená Duchom svätým. Aké je to ozaj *poteshujúce* a povzbudzujúce, že v lurdských zjaveniach a zázrakoch vidíme tieto pravdy a s nimi aj všetky ostatné znovu bezpečne samým Bohom potvrdené.

Ale zázračný Lurd nás aj *napomína*.

Slová, ktoré odznely z úst Nepoškvrnenej k Bernadette, znejú celému ľudstvu. A čože hlásala tam Matka Božia?... Pokánie a modlitbu. Teda kajúcna modlitba má byť stálou povinnosťou každého človeka. Keď tak budeme robiť, vtedy vždy môžeme očakávať hojné milosti od Boha prostredníctvom preblahoslavenej Panny Márie, ako svedčí o tom i práve vyličený zázračný prípad Rudderov, ktorý sľaziariaci, nikdy nevzhasínajúci maják nám svieti a bude svietiť po všetky časy.

Písmená a duch pobožnosti.

Léonce de Grandmaison, SJ.

Aj keď pobožnosť je čistá a obsažná, má sa ešte vteliť do primeraného písmena, no pritom má ostať duchovná. Tu sa kladie problém ducha a písmena. Prišlo naň veľa rozlúštení už od čias svätého Pavla.¹

Každý totiž vie, že reformátori pod zámenkou vykántriť zneužitia, čo sa vkízly do katolíckej pobožnosti, zakazovali používať tradičné, dotiaľ zvyčajné hmatateľné vonkajšie prostriedky. Známa je predsa obrazoborecká horlivosť prvých protestantov a ich násilné pokriky proti pápežskej idolatrii. No pomaly reformátori sa zbadali a dovolili niektoré spôsoby vonkajšej pobožnosti, ktoré pokladali za neškodné.

¹ 2 Kor. 3, 6. Pozri F. Prat: *La Théologie de saint Paul I*, str. 203, 204.

Jansenisti neišli sice tak ďaleko, ale usilovali sa v tomto priviesť katolicizmus k prvotnej prísnosti. Lenže proti ich „prísnosti“ protestujú opisy starých liturgií a kresťanské pomníky, počnúc od malieb v katakombách.

Nech už akokoľvek súdime o týchto zúrivejších alebo miernejších reakciách, praktická otázka zostáva složitá a ťažká. Právne a skutočne vonkajšie úkony (odriekať modlitby, zapáliť sviečku, biť sa v prsia, namočiť prsty do svätenej vody, prežehnať sa, uctievať svätý obraz atď.) nedusia ducha, ale práve naopak — aspoň obyčajne a zbežne — ho podporujú, pomáhajú mu, dávajú mu telesný výzor.² Ako každý iný cit, ako umelecká alebo literárna „inšpirácia“, i náboženské rozochvenie je od prírody hmlisté, neurčité, nedokončené. Je to vnútorný šumot, chvenie, určitý duch popudu dopredu, do výšky, akási radosť, akási hudba. Keby sme len pri tomto zostali, rozochvenie pominie tak, ako prišlo, a obyčajne nezanechá nijakú trvalejšiu stopu. Písmo liturgie a prejavy nábožnosti (úkony, formuly, činy, pohyby) zdokonalia toto nábožné rozochvenie, lepšie ho určujú, dajú mu vonkajší výzor, praktickú nosnosť, konečnú orientáciu a vyvrcholenie.

Zaiste prvý prejav náboženskej emócie bude azda veľmi skromný a uskutoční sa za cenu obetí a úsilia, podporovaného Duchom božím. No bol by to úbohý psychológ, ktorý by náležite neocenil *prvý konkrétny hmatateľný výsledok*, prvý prechod vnútorného citu do činnosti!

Ale význam písmena v pobožnosti sa tuná nezastavuje. Ono i doplňuje, ba vo veľkej miere aj povzbudzuje vnútornú pobožnosť. Každý predsa vie, že vonkajší úkon vyvoláva primeraný stav duše. Svätý František Assiský v dňoch záдумčivosti robieval si violu z dvoch náhodne

² Pozri pekné úvahy Blondelove, *Action* 1893, str. 187, 189.

najdených konárov a usiloval sa reprodukovať na takomto náhodnom nástroji zvyčajné úkony, ktoré v ňom vyvolávaly popri emócií jeho hudobnej duše aj vnútorný pokoj a radosť. Vonkajšie úkony majú pre nás všetkých tú istú dôležitosť, kedykoľvek stojíme bezbranne, aby sme v sebe vylúdili alebo zahnali niektoré city. Vždy závisí od nás, aby sme ich použili, pokúsili sa, začali pomocou nich dávať svojej ochotnej vôli také vyústenie, ktoré smeruje k činnosti, privedie nás uskutočniť alebo vyvolať také city, ktorých stratu oplakávame a ktoré by sme chceli opäť nadobudnúť. Úkony „*pisma*“, keď ich rozumne používame, sú teda užitočné, ba nevyhnutné pre náš osobný náboženský život.

Neslobodno však preháňať, i keď sa staviam proti jansenitiskej studenosti a protestanskej tvrdosti. Upozorňuje nás na to Učiteľ katolíckej pobožnosti: *Pismo je iba voskom duchovného medu. „Mel in cera, devotio in littera est.“*³ Tento pôvabný obraz zhustene podáva to, čo sme už povedali, s tým, čo ešte prichodí podotknúť.

Prestrelky by mohli vzniknúť vtedy, keby sme dávali týmto hmotným, viditeľným, hmatateľným, kvantitatívnym prostriedkom, tejto vonkajšej podpore vnútorného činu nemiestny a azda hrubý význam. Náš Spasiteľ vystriha nás iste pred touto chybou, keď hovorí: „*A keď sa modlite, nehovorte mnoho ako pohani; myslia si, že pre mnohé hovorenie budú vyslyšani.*“⁴ Pripisovať náboženský význam tejto mnohovravnosti, dôverovať týmto trápny a nerozumným opakovaniam, znamenalo by udržiavať ako prežitok pohanský zvyk. Iná chyba, príbuzná prvej, je prílišný formalizmus, ktorý zase pripisuje

³ Svätý Bernard: *Sermones in Cantica* VII, 5. „Pismo zabíja, ak ho prehlávaš bez korenia ducha“, pripojuje svätý Bernard.

⁴ Mat. 6, 7.

taký význam druhoradým úkonom, ako keby to boli podstatné obrady — sviatosti. Mnohé osoby kladú na menej dôležité úkony celkom nepriemeranú váhu a dobre nerozlišujú medzi vynechaním napr. dôležitého obradu pri sviatosti krstu a vynechaním jedného vzývania v litániách. Iní zasa nesprávne triedia prejavy vonkajšej pobožnosti a to buď tak, že im dávajú prednosť pred skutkami najvyšších kresťanských ctností, ako je láska k bližnému, buď tak (čo je oveľa vážnejšie), že sa príliš spoliehajú na tieto vonkajšie úkony, ako keby stačily a nahradily všetko: úsilie, obeť, vnútornú úctu. Tu sa dotýkame hraníc farizejstva.

Napokon pripomeňme akúsi ľahkosť, duchovnú, dosť rozšírenú lenivosť, podľa ktorej príliš sa pridržiavame vonkajška ceremónii a obradov, ich kôry a povrchu, a ani sa nepokúsime preniknúť ich smysel a hlboký význam. Veľmi mnohí ľudia zúčastňujú sa na svätej omši, pri krste alebo pri sobáši práve tak, ako keby mali byť prítomní na dajakej verejnej slávnosti, na dajakej protokolárnej schôdzke alebo svetskej recepcii. Berú to ako príťaž, ktorú majú prekonať sťa galantný človek.

Osobná pobožnosť má držať čiaru medzi puritánskym pohrdaním vonkajších úkonov a virom celkom vonkajšej úcty, úcty farizejskej a bez duše.

Táto *via media* je dosť široká, aby pri troche dobrej vôle a pri rozumnej snahe každý veriaci mohol iste po nej kráčať. Vyznačiť tuná *a priori* podrobnú čiaru alebo zúžiť závodnú dráhu podľa miery „človeka“, chápaného abstraktne, znamenalo by vystaviť sa najťažším sklamaniam, najvýraznejším nespravodlivostiam. Ružence, ktoré opakuje dedinčianka bretónska alebo vendenská, križe, čo toľko ráz opakuje Španiel, môžu mať a často aj majú ozaj skutočnú náboženskú hodnotu. Stáva sa, že v týchto úkonoch (ako aj v iných, azda prostejších

a menej tradičných) stelesňuje sa vrúcnosť, pripútanie duše vôli božej, detinská dôvera, ktorá je vždy záslužná a často hrdinská. Krásny a jasný plameň šľahá z tejto hlinenej nádoby, v ktorej horí vybraný olej.

Či je azda nemožné vyznačiť priamu a stúpajúcu cestu, ktorá vyhýba napravo i naľavo priekopám a vedie skutočného človeka, človeka úplného, dušu i telo, človeka oblaženého telom, ale čulého duchom, priamo a vždy k Bohu, aj keď by sme pritom vyhli nežiadúcim presnosťami a prenáhleným prísnosťami? Možno že nie, ak používame formulu Kristovu o „pravých ctiteľoch Otca“, ktorí sa klaňajú v „*duchu a v pravde*“.⁵

„*Duch*“ sa tu myslí ako protiklad „*tela*“ a „v reči svätého Jána ako v celej reči biblickej telo je slabosť“.⁶ Slabosť, neduch, neznamená nevyhnutne zlo, ako je „svet“ a „*diabol*“, lebo však poskytuje duchovnému prvku látku, ktorú môže preniknúť, oživiť, vykúpiť, posvätiť. Ako slovo neprišlo zničiť „*telo*“, ale „*stalo sa telom*“, aby spasilo človeka, tak uctievatel' v duchu nemá odhodiť všetko vonkajšie náboženstvo sfa dajakú škvrnu, ale má použiť ako prostriedok to, čo sa mu zdá byť prekážkou. Telo zpočiatku nepriateľské môže premeniť na svojho spojenca, keď prenikne hmotné činy, a to aj najskromnejšie úkony, vierou, úprimnosťou, nežným obdivom. Jeho úcta takto stáva sa „ozajstná“, prestane byť iba tieňom, zdaním, pretvárkou. Získa takto skutočnosť, pevnosť, ctnosť, čo je v protive podľa evanjeliovej reči s falošnosťou, s klamom a ničotou. Človek ozaj náboženský, u ktorého vnútorný duch prenikne literu, oživuje slová, úkony a kroky, prejde takto podľa pekného hesla kardinála Newmana *ex umbris ad veritatem*.

Preložil Dr. Beňuška.

⁵ Ján 4, 24, 25.

⁶ I. Lebreton: *Les Origines du Dogme de la Trinité* 393.

Smysel utrpenia.

JUDr. Juraj Rajec.

Hovoríme o utrpení. Och, koľko vzdychov, koľko sĺz a nárekov, ba koľko kliatia a bohorúhačstva vyvoláva utrpenie na tomto svete. Preč s utrpením, volá človek. Zafaté päste a divý krik odpovedá na pozvánku utrpenia. Nik nechce trpieť: ani človek, ani rodina, ani národy a ani ľudstvo. Ba, nechcú už trpieť ani obyvatelia nadprirody tu na zemi — katolíci bojujúcej Cirkvi.

A predsa bez utrpenia niet pokroku už v poriadku prirodzenom a ešte menej v poriadku nadprirodzenom.

V prirodzenom poriadku pozrime na kryštaly. Aké sú krásne, aký obdiv vyvolávajú v nás. A za akú cenu dosiahnu túto krásu? Za cenu kryštalizácie podľa zákonov svojich osí. Mohly kryštalizovať tisícorakým iným spôsobom. Ale ony počúvly svoje osi, odriekly sa iných možností — a za toto odriekanie dosiahly túto krásu. Hľa, určitý druh nevedomej askézy, určitý druh utrpenia.

Pozrime ďalej na rastliny a zvieratá. Aj ich krása farieb a tvarov nás nadchýna. A za akú cenu dosiahly túto veľkoleposť? Za cenu kryštalizácie podľa zákonov svojich osí. Mohly kryštalizovať tisícorakým iným spôsobom vo farbe a vo vzraste. Ale ony poslúchly zákony svojich osí, odriekly sa iných možností — a za toto odriekanie dosiahly túto krásu farieb a tvarov. Hľa, určitý druh nevedomej askézy, istý druh utrpenia.

Konečne ostáva nám v prirodzenom poriadku človek. Tvorí on vari výnimku? Je on bez zákonov kostry, fyziologického života, rozumu, vôle, srdca a spoločenských zákonov? Nie, aj on musí kryštalizovať podľa zákonov svojich osí, ktorých ovocím je vyrovnaná osobnosť. Ani

jednu z osí nesmie podceňiť, tobôž nevšimnúť si ju alebo vôbec zaprieť. To by znamenalo nekonať podľa kryštálických osí osobnosti; a predsa poslušnosť k nim zaručuje mu osobný pokrok, dokonalosť. Tá je ovocím odriekania a odriekanie je vedomou askézou u človeka. Je určitým utrpením, ktoré človek berie na seba vedome a slobodne, aby postúpil. Keď sa vzoprie zákonom kostry, zlomí ju. Nech neposlúchne zákony fyziologické, ochorie. Nech sa oklame vlastným rozumom, bude mať neúspech. Nech oslabí vôľu neposlúchnutím jej zákonov, podlomí bojovnosť. Nech zaprie srdce a jeho zákony, zhrubie. Nech konečne nerešpektuje zákony spoločenské: od slušnosti až po predpisy prirodzene-náboženské; znamená to mravnú chorobu, vývrhela ľudskej spoločnosti. Nie, osobnosť rastie pod slnkom zákona, vývrhel pod slnkom neviazanosti. To aj vtedy, keď to nazve šlachetným slovom — sloboda.

V poriadku nadprirodzenom všimnime si Boha samého. Aj on je spútaný zákonitosťou dobra. Veď je Dobrom samým a najväčším. Musí konať pod vládou dobra, lebo nie je schopný zloby.

Keď ako Stvoriteľ rozhodol sa stvoriť konečné bytie a v ňom anjelov a človeka, už vtedy jeho Prozreteľnosť videla nevďačnosť anjelov a ľudí. A jednako ich stvoril, lebo hnala ho k tomu jeho láska. Hľa, utrpenie, hľa askéza lásky...

Ale pri tomto stvoriteľskom čine videl ešte viac. Videl nevyhnutnosť obety vlastného Syna, ktorý mal sobrať na seba — on nekonečný — telo konečné. Aké poníženie nekonečna v prospech človeka. Hľa, božské utrpenie, hľa askéza lásky...

Pri tomto stvoriteľskom čine videl ešte viac. Videl, že tvor Bohočloveka nielen vysmeje, ale ukrižuje. A predsa stvoril človeka. Hľa, božské utrpenie, hľa askéza lásky.

Pri tomto stvoriteľskom čine videl aj to, že tento tvor nielen jeho Syna poráňa a zabije, ale pritom zraní čo najviac aj srdce jeho matky, vonkoncom nevinnej a z konečných tvorov nikdy nedosiahnuteľnej. Hľa, božské utrpenie, hľa askéza lásky.

Záver o smysle utrpenia ako má znieť? Je utrpenie neúspech? Je ono bremeno? Je ono príčinou kliatby? Nie, nie... Ono je vyznačením verných neba, lebo napodobňujú Boha a jeho Matku. Ak by bolo ponížením, trestom, nebral by ho na seba Boh. Nemôže byť teda ponížením, ale vyznačením. Je výsadou, je znamením znormovanosti vo spravodlivosti a v láske. Je podmienkou pokroku prirodzeného a nadprirodzeného.

Preto večne budú platiť Kristove slová: Vezmi kríž svoj a nasleduj ma..., lebo to je znamením katolicity katolíka ako člena nadprirodzenej Cirkvi bojujúcej, či je na kríži alebo aspoň pod krížom, ale rozhodne nie bez kríža. Iba v tomto znamení zvíťazí.

O transmutácii organizmu.

Univ. prof. MUDr. J. F. Babor.

2.

Darwinova náuka našla veľmi mnoho stúpencov, z ktorých ne jeden veľmi jednostranne zachádzal ďalej ako sám *Darwin*; chorobným výstrelkom bol známy, smutne slávny *Haeckel*. Ešte koncom 19. stor. pokladal anatom *O. Hertwig*, brat zoológa *R. Hertwiga*, za povinnosť odmietnuť rázne zneužívanie *Darwina* v duchovných odboroch. Slávny zoológ a univerzálny prírodospytec *K. E. von Baer* patrili medzi *Darwinových* odporcov a vyvracal jeho zásady už dávno pred ich uverejnením. Medziiným dôvtipne drvil „biogenetický zákon“, t. j. náuku,

že individuálny vývoj (ontogeneza) je skrátením opakovaného kmeňového vývoja (fylogenezy) a čo s tým súvisí. Napísal napr. tento vtip: Keby vtáci mali rozum a študovali embryológiu, vyhlásili by človeka za omnoho nižší živočíšny typ, lebo by tvrdili: Človek má skoro celé telo holé a ani pamiatku po takom složitom a krásnom telovom kryte, ako je naše perie; človek má na hlave zachované sutury (švy medzi jednotlivými kosťami) až po vysoký vek tak, ako my (vtáci) to máme v embryonálnom živote; človek má končatiny dosiaľ na veľmi primitívnom stupni vývoja, dokonca aj horné dosiaľ päťprsté a nepremenené na taký dokonalý ústroj, ako sú naše krídla, ktoré nám dovoľujú vzniesť sa do výšky nad zem. — Logická chyba tohto porovnania väzí v tom, že sa tu zameňuje jednostranné prispôbenie jednoducho s absolútnou výškou organizácie; ale to hyperdarwinisti naozaj robili. Iným tvrdením pochybil: Zapieral biogenetický zákon nadbytočne a tu tvrdil, že v embryonálnom vývoji sa neopakujú organizácie nižších foriem, ale že sa pokračuje len v zdokonaľovaní organizácie postupom od základných (primitívnych) pomerov k složitejším, takže napr. zárodok savca je v istom štádiu „nur Wirbelthier“, t. j. len stavovec (všeobecne), nie azda plaz alebo ryba. Tento názor hlásal tiež neskoršie nemecký zoológ A. *Fleischmann*, žid, ešte roku 1898, ktorý *Darwina* horlivo vyvracal. Podobný názor je teoreticky možný; a je aj isté, že každý zárodok od počiatku buduje telo svojho druhu; ale predsa opakovanie istých prvých stupňov ústrojnosti aj sústavnej príslušnosti jestvuje; to dokazuje nielen porovnávacía embryológia, ale v najnovšom čase aj biochemické výskumy: systémová špecifická bielkovina každého druhu sa utvára v embryonálnom vývoji až nakoniec; no prv sa tvoria bielkoviny, blízke bielkovinám nižších tvorov. Tedy biogenetický zákon je,

v istom rozsahu, v platnosti, a už dávno sa to uznávalo. Prvým literárne známym embryológom je *Anaxagoras* (okolo roku 500 pr. Kr.); ale ten ešte podobný princíp dosť určite nevy-slovil, ale *Aristoteles* už áno, a genuiná scholastika určila rovnako. *Svätý Tomáš Akvinský* napísal:¹ „... in generatione animalis et hominis, in quibus est forma perfectissima, sunt plurimae formae et generationes intermediae.“ A *Sylv. Maurus* napísal priamo: „Concedo cum Aristotele quod prius embryo equinus aut leoninus accipiat aliquam animam sensitivam imperfectiorem, deinde animam leonis aut equi.“² Objavil teda *Redi* v Taliansku v 17. a *Haeckel* v Nemecku v 19. stor. starú vestu; i sám *A. Fleischmann*, ktorého vystúpenie proti *Darwinovi* medzi zoológmi vyvolalo nie malú senzáciu, je scholastikou už dávno antikvovaný. Z duchovných odporcov *Darwinových* si pripomenieme veľmi učeného profesora teologickej fakulty na českej univerzite v Prahe *PhDr. Eug. Kadeřávka*, ktorý vydal roku 1905 v Prahe rozpravu O darwinisme. Jeho sloh je dosť ťažký a predpokladá u čitateľov veľkú a kritickú orientáciu v prírodných vedách a vo filozofii, ale nie je aj bez omylov; ukazuje však dobre na vnútorné logické rozpory darwinizmu, najmä jeho mechanizmus. (Pokračovanie.)

NAŠE NÁDEJE.

List študentovi.

Prof. Juraj Kohút.

Mladý priateľ!

V predchádzajúcom liste usiloval som sa Ti dokázať jedinečnosť, účinnosť, ba spasiteľnosť

¹ Summa contra gent. I, 2, 89.

² Quaest. phil. I, 4, 29 ad 2.

Kristovho vládneho systému pre nás samých i pre celý svet. Keďže ide o takúto úžasnú hodnotu, ktorá môže prerobiť svet, v tomto liste ešte pokračujem.

Pokoj a lásku medzi svet môže zaniest iba Boh, resp. ľudia preniknutí božským nadšením, náboženskou vrúcnosťou a apoštolskou horlivosťou. To, čo je vo svete zlé, nie je od Boha, lež od Satana. I rozbroje, nenávisť, vojna je dielom výlučne Satana, ktorého sila zachvátila nás ľudí. Naše hriešne sklony, dirigované peklom, roznieťili nesvár v jednotlivcoch, medzi jednotlivcami i medzi národmi. A nijaký filozofický, sociálny, hospodársky systém nemôže poskytnúť ľudstvu ani len nádeje na záchranu z prítomnej biedy. Ako by aj mohol? Ľudský systém môže pomôcť len určitým jednotlivcom, určitej spoločenskej vrstve, určitej rase. Problém šťastných-nešťastných, spokojných-nespojokných, milujúcich-nenávidiacich zostane i naďalej nerozriešený. Nech ktokoľvek vládne nad svetom, nemôže vyhovieť všetkým ľuďom, najmä ak prirodzenosť ľudí, na ktorú sa nalepilo mnoho zla, sa nezmení. Úlohy sa síce môžu vymeniť: kto vládne teraz, bude ovládnutý, kto trpí teraz, bude sa radovať. No i po výmene osôb príčina nespokojnosti ostane a teda ostane i nespokojnosť, ruvačka, boj. Ľudská prirodzenosť je nedokonalá, teda aj každý systém, pochádzajúci z ľudského mozgu bude nedokonalý; či sa bude volať komunizmus, či národný socializmus alebo demokracia, na tom veľmi nezáleží; každý je utvorený aj uskutočňovaný len ľuďmi. Konkrétne: i v Rusku i v Nemecku i v Anglicku a v Amerike sú ľudia, ktorí trpia i ktorí sa majú dobre, ktorí darebačia i ktorí pracujú úmorne, ktorí sa búria i ktorí žijú len na úkor bližných. Ja sám poznal som na štúdiách ľudí, o ktorých som veril, že sú statoční, mravní (v najširšom slova smysle), že až sa dostanú na vedúce miesta, budú si počínať

múdro, nesebecky, idealisticky, že sa naozaj budú starať o dobrobyt svojho ľudu. No so dňa na deň počúvam o nich horšie a horšie zvesti; mladí ľudia, za ktorých bol som kedysi hotový dať si uťaf ruku, dnes sa váľajú v hrubom hmotárstve, sebeckte, povýšeneckosti atď. Ako je to možné? Lahko je byť idealistom, keď človek žije po študentsky, pri knihách, bez politického vplyvu; no horšie je ním byť, keď sa človekovi ponúka kariéra (koľko charakterov ona už polámala!), jeho menu spoločenský zvuk; potom ideály padajú, a človek zabudne i na svoje rodné prostredie i na službu širšej pospolitosti, ba i na svoju ľudskú dôstojnosť. No, na šťastie, nie všetci mladí ľudia, ktorí dosiahli významnejšie postavenie, si počínajú takto. Záleží to na charaktere človeka. Ak sa má stať život v spoločnosti ľudskej príjemnejším, treba teda zmeniť charakter. A či môže nejaký ľudský systém zmeniť charakter človeka? Isté je, že len ľudia *úprimne* oddaní Bohu a *dôsledne* uskutočňujúci prikázania božie zostali statoční, idealistickí, ľudomilní a nezištní; iba tí, čo žijú z Boha a v Bohu, čo svoje činy kontrolujú podľa prikázaní božích, vedia sa povzniesť nad hmotu, vedia sa obetovať službe lásky. Keby len takíto ľudia spravovali osudy národov a keby len z takýchto ľudí skladal sa slovenský národ, veruže by na Slovensku zavládol pokoj, láska a bratstvo. A naopak, môže na seba strhnúť moc akýkoľvek systém, ak sa bude opierať o ľudí tamtej hmotárskej a nemravnej kategórie, akokoľvek učených, nikdy nezaistí všetkým členom národa, tým menej národov, pokojné spolunažívanie a šťastie. Túto pravdu možno aplikovať na celý svet. Činy ľudí sebeckých, bezbožných a nemravných nemôžu byť požehnané.

Z dnešného utrpenia sú možné iba dve cesty: *alebo Kristus, alebo úplná skaza ľudstva*. Môžeš azda namietnuť: Absolútna väčšina ľudí je sebecká, Bohu úprimne neoddaná, keďže už pri-

rodzenosť ľudská je skazená, kráľovstvo božie na zemi je teda utópia. Správna námietka. Ale KA ide práve o to, aby takýchto ľudí, akí sú, urobila lepšími. Práve pri uskutočňovaní *tejto úlohy KA* katolícki horlivci majú byť *spolupracovníkmi božími*. Kráľovstvo božie medzi nami zatiaľ je utópiou, a utópiou ostane, kým my budeme nečinne hľviť, kým my nebudeme chcieť zdanlivú utópiu premeniť v skutočnosť. Aj my, malí ľudia, sme zodpovední za vývin celého národa i celého ľudstva; i my však môžeme urýchliť duchovný pokrok ľudstva. Dostojevskij v istej svojej rozprávke spomína, že keby každý Rus za celý svoj život zasadil len jedinký stromček, ruská zem by sa za jedno storočie premenila v ovocný sad. Aplikujme túto pravdu na vinnicu Pánovu: Keby každý z nás za celý svoj život priviedol do lona Kristovho len jedinkú dušu, či by sa svet nezmenil za jedno storočie v ovocný sad Bohu oddaných duší, v raj?

Proti rozličným bezbožným systémom KA chce zaviesť do života systém Kristov. Čo to znamená? Systém Kristov spočíva v tom, aby v každej duši, v každej obci, v každom národe, ba na celom svete kráľoval Kristus a Jeho pravdy, aby stredobodom celého súkromného i verejného života bol Kristus. Kristus sám však už nechodí po zemi, nemôže vo viditeľnej podobe zájsť do duše každého jednotlivca, spoločnosti atď. My sme teda Jeho konármi, naše ústa môžu sa stať Jeho ústami, naše srdce Jeho srdcom, naše nohy Jeho nohami, naše ruky Jeho žehnajúcimi rukami. Ba dokonca naša sila môže sa stať Jeho obrovskou, nevyčerpatelnou silou. A proti takejto sile je nepatrná aj sila všetkých pekelných mocností. Ak v nás, túžiacich uviesť dokonalý systém Kristov do života, bude bojovať sám Kristus a ak takých ľudí bude mnoho a aktívnych, potom všetky nedokonalé

systemy stratia svoj „výchovný“ smysel, ktorý nikdy neuskutočňovali.

Je možné, aby v nás pracovala a bojovala sila Kristova? Zaiste. Kristus sám sa o to postaral, tým, že ustanovil Sviatosť eucharistickú, Sviatosť sv. prijímania, v ktorom sa nám slabým dáva On sám, Najmocnejší. Eucharistia je naša najúčinnější zbraň, proti ktorej neobstoja nijaké iné zbrane; je to zbraň duchovná, ktorá razom zmení ničomné charaktery vo sväté. Eucharistia znamená posilu pre nás ako jednotlivcov: všetky ťažkosti života možno v dôvernom spojení s Kristom prekonať. Eucharistia je posilou i pre nás ako členov kolektívu: naplňa nás božou múdrosťou a kresťanskými ctnosťami: vierou v božie riadenie sveta, nádejou na lepší život, láskou k Bohu i ľuďom, poníženosťou, súcitom s biednymi, trpezlivosťou atď., ktoré nevyhnutne potrebujeme v spoločnom obcovaní s ostatnými ľuďmi. Ak máme Krista v srdci, môžeme Mu zasvätiť svoje celodenné myšlienky, slová, skutky. Prostredníctvom spojenia s Bohom staneme sa dokonalejšími, a potom budeme istotne robiť múdro i dobre. Eucharistia nám spríjemňuje i prácu, lebo v Kristovi vidíme ideálneho pracovníka a služobníka spoločnosti ľudskej. Vo svetle Eucharistie i únava a nezáživnosť, ktoré rodí práca, sú príjemné, lebo pri pohľade na nadľudské dielo Kristovo naša únava i práca zdajú sa nám niečím malicherným.

Keď je Sviatosť v našom srdci, nemá práva na nás ani pokušenie, lepšie povedané: pokušenie stáva sa neúčinným. Boh síce dovoľí zlému duchu priblížiť sa k nám; ale On sám ostáva v nás, aby nás chránil. A nikdy nám Kristus nie je bližší, ako keď dopustí na nás nejaké pokušenie (svätá Katarína Sienská). Pri pokušení — ak sme spojení s Kristom — celá naša bytosť sa vzbúri a pocíti trpkú bolesť a zármutok; uvedomí si aj svoju malosť, čo už samo osebe robí človeka veľkým. Keď v nás

nieto Krista, pri pokušení cítime radosť, no sme na šikmej ploche, ba viac, nad priepastou. Ak je Kristus v našom srdci, resp. ak je v nás Jeho svetlo a milosť, to už nebojujeme my s pokušením, ale bojuje za nás sám Kristus. Našou povinnosťou je iba primknúť sa úplne k Nemu, úplne sa Mu odovzdať, lebo „väčší je ten, čo je vo vás, než ten, čo je vo svete“ (svätý Ján, apoštol). Pokušenie stáva sa teda hybnou silou, ktorá nás ženie k cnosti. Zdanlivé protirečenie. Ale je to pravda: kto nikdy nezazrel priepasť hriechu, ten nepozná ani výšku ctnosti. Pokušenie nám túto priepasť otvára, ale Kristus v nás nás robí z krehkých bytostí ozajstnými mužmi.

(Pokračovanie.)

DO VÝŠAV.

Modlitba k Panne Márii.

*Matička moja, ktorá v nebi bývaš,
dovoľ mi podoprieť hlavu o Tvoje plece
a zdôveriť sa Ti so svojou bolesťou.
Slúbila som plniť vôľu nebeského Otca,
nech by bola akákoľvek!
Lež nemám silu a slzy ma oslepujú,
a ja sa vzpieram.
Hovorím si: Prečo je taký prísny voči mne,
keď chcem mu slúžiť
a prečo šťastím obsypáva tie,
ktoré na Neho zabúdajú?
Ale ja viem, že nemôže sklamať moju dôveru.
Cesta moja je najlepšia, lebo mi ju on vyvolil.
Hovorím si: Prid' už, krásna smrť, a vysloboď ma.
Ale ja viem, že takto prosíš je zbabelosť.
Musíme mu obetovať svoj život kvapku za kvapkou.
Hovorím si: Bavme sa, zo všetkého sa vysmejme,
ale ja viem, že bez Boha nieto pravej radosti.
Vidiš, Matička moja, Mária,
poznám cestu, ktorá vedie k Bohu,
ale aká je drsná pre moju slabosť!
Chcela by som kráčať po inej, po zlej,
ale tá sa protiví mojej viere,
tak neviem, čo ďalej.
Potrebujem Ťa, pomôž mi!
Ty, ktorá rozumieš mojej biede,
lebo si ľudská,*

*Ty, ktorá rozumieš môjmu snu,
lebo si celkom čistá a krásna.
Vezmi ruku do svojej a veď ma,
aby som denne mohla hovoriť a plniť:
Buď vôľa Tvoja!*

Neznámy autor
vo francúzskom katolíckom mesačníku.

Zasvätenie sa svätej Tvári.

Svätá Terézia Ježiškova.

Ó premilá Tvár Ježišova! keďže si ráčila vybrať najmä naše duše, aby si sa im oddala, prichádzame ti ich zasvätiť.

Zdá sa nám, ó Ježiš, ako by sme počuly tvoje slová k nám: „Otvorte mi, sestry moje, snúbenice moje premilé, lebo moja tvár je plná rosy a moje kučery kropajov nočných“.¹

Naše duše rozumejú tvojej reči lásky; chceme osušiť tvoju milú tvár a potešiť ňu, keďže zlí zabúdajú na teba. Ich očiam si ešte ako „skrytý... Premýšľajú o tebe ako o opovrhnutom!“² Ó Tvár, krajšia než jarné íalie a ruže, našim očiam nie si skrytá! Slzy, čo zastierajú tvoj božský pohľad, zdajú sa nám ako drahocenné diamanty, ktoré chceme sbierať, aby sme kúpily ich nekonečnou cenou duše svojich bratov.

Počuly sme z tvojich velebných úst zaľúbenú sťažnosť. Chápeme, že ňu mučí smäd lásky a aby sme ho uhasili, chcely by sme mať nekonečnú lásku.

Premilý snúbenec našich duší! Keby sme mali lásku všetkých srdc, táto láska by patrila tebe... Nože, daj nám túto lásku a príď uhasiť svoj smäd vo svojich malých snúbeniciach.

Duše, Pane, duše nám treba! najmä duše apoštolov a mučeníkov; aby sme nimi zapálili tvojou láskou mnoho úbohých hriešnikov.

Ó premilá Tvár, chceli by sme dostať od teba tú milosť! Zabudneme na svoje vyhnanstvo „na brehoch riek Babyloňu“ a budeme spievať tvojim ušiam najsladšie melódie. Keďže ty si ozajstná, jediná vlasť našich duší, „naše piesne neodznejú v cudzej zemi“.

Ó drahá Tvár Ježišova! keď očakávame večný deň, kedy budeme bedlivo pozorovať tvoju nekonečnú slávu, našou jedinou túžbou je očarovať tvoje božské oči, skryjúc tiež svoju tvár, aby nás nikto nemohol poznať na zemi... Tvoj zastretý pohľad, hľa, to je naše nebo, ó Ježiš!

Prel. A. Bagin.

¹ Pieseň 5, 2.

² Is. 53, 3.

Sú dve cesty.²

Svätý Ambróz.

Traja králi inou cestou prišli, inou odišli. Lebo tí, ktorí Krista videli, spoznali ho, a iste lepší sa vracajú, ako prišli. Sú dve cesty života: jedna, ktorá vedie do záhuby; druhá, ktorá vedie do kráľovstva nebeského. Prvá vedie k Herodesovi, a to je cesta hriešnikov; tá druhá, ktorou sa dostávame do vlasti nebeskej, je Kristus.

Prel. Fr. P.

ŽIVOT.

Tým, čo sa radi pohoršujú.

Niektorí ľudia umierajú od radosti, keď sa dozvedia o nejakom poriadnom škandále, keď sa môžu nad niekým pohoršiť. Zdá sa, že by nevedeli žiť, keby svoju osobnú svätosť neporovnávali s hriechmi bližného. Preto ani v tlači, ani v živom slove nehľadajú pravdu, ale vždy nejakú zádrapku, aby to mohli odsúdiť, prípadne aby sa mohli pohoršiť. Povedzme, že toto pre niekoho môže byť šport, takto si môže skracovať dlhé zimné večery. Horšie je, keď tomuto športu priúča aj iných, ako to už býva u ľudí shovorčivých, ktorých Pán Boh obdaril umením mnohovravnosti. Kto sa pohoršuje, nech sa po najprv spytuje, po čom túži jeho srdce. Čo sa odohráva v našej duši, keď vidíme zlo alebo počujeme o ňom? Bolí nás, keď vidíme alebo počujeme, že Pána Boha urážajú? Alebo neradujeme sa, keď brat odkryl slabiny svojej duše, lebo nám sa vari takto naskytá príležitosť pohŕdať ním, znevážiť alebo kritizovať jeho činy, jeho vplyv? Veru, mnohí nábožní ľudia pohoršujú sa pre poslednú príčinu. Naoko horlia za česť a slávu božiu a Cirkvi, a pritom statočne hrešia. Ale toto je hriech proti láske k bližnému, ktorý Hospodin ťažko tresce.

Müller.

Čo hľadáte?

Nazrite do očí dnešného človeka. Nájdete v nich túžbu po voľačom, dnešný človek letí za čímisi, hľadá čosi, sháňa čosi, preto nikdy nemá čas. Stále spína ruky po čomsi neznámom, slovom, chýba mu čosi, čosi veľké, preto sa tak lopotí, preto pracuje do úmoru. Niekedy aj hreší, ťažko hreší, ale aj jeho hriechy svedčia o tom, že v duši drieme mu túžba po voľačom, čo nemá a čo chce mať. Čo je to? Je to Boh! Hej, bolí sme stvorení

² Na 6. januára.

pre Boha, preto nič nám nestačí, lebo nič nie je Boh. Kto túto pravdu nepochopí, kto si ju hlbšie nepreskúma, stratí sa v živote, zahynie, lebo nikdy nenájde to, čo by chcel nájsť. Keď nenájde Boha, nenájde šťastie, pre ktoré je stvorený, preto sa stratí v ničotách. Boli sme stvorení pre Boha, aby sme išli za ním a k nemu, a nie okolo neho. Lebo nech už bude akokoľvek, Bohu nevyhnneme. Keď nepôjdeme za ním dobrovoľne, keď mu nechceme slúžiť s láskou, nevyhnutne nás nájde jeho všemohúca spravodlivosť, stretneme sa s ním ako s trestajúcim sudcom. Zakotvíme v Bohu, lebo v ňom je život. A sme stvorení preto, aby sme žili, aby sme rozvinuli všetky svoje schopnosti; a toto v najvyššom stupni uskutoční sa v spojení s Bohom. Preto v dennej práci nestráňme s pred očí cieľ — Boha. Müller.

Bozk.

Jazyk sa modlí: chlieb náš, ale zuby vravia: chlieb môj. Čo je odhryznuté, to je už moje. Sebecky to chránim ohradou tvrdých zubov, ktoré do seba zapadajú ako tvrdé závary. A o chvíľu odhryznuté zhltneť a celkom si ho privlastním.

Zuby prezrádzajú nenávisť. Niektorí ľudia kúšu svojich protivníkov. V tom je čosi neľudské, zvieracie. Zuby znamenajú nelásku. Smyslový pekelný trest nebude len plač, lež aj škrípanie zubov.

Je pravda, že zuby človeku slúžia pri vrave. Keď vravíme, pomocou zubov tvoríme sykavky: s, z. Či nie je to sykot hada, ktorý takto napodobňujeme?

Čo teda zuby znamenajú? Sebecko, nelásku, zvierackosť, diabolstvo, peklo.

Ústa zatvorené. Pery pokojne zakrývajúce zuby. Vrava zatvorených úst je: láska, pokoj, nebo. Vrava zatvorených úst je bozk. Človek, ktorý bozkáva, nehovori. Vari preto, aby v slovách jeho reči nezasykaly zradné sykavky. Hádám aj preto, že jeho srdce prekypuje nevyjadriteľnou mierou lásky.

Bozk je posvätný kvet zo záhrad mlčania, neporušiteľnosti, tajomstva a samoty. A jednako za dvoma stlačenými perami skrývajú sa tvrdé a ostré nástroje nenávisťi a hnevu, vložené do silných čeľustí.

Nechávame pansexualistom tvrdenie, že bozk úst je sublimáciou libidinóznej funkcie, ktorú mali ústa v detstve. Môže to byť, povieme Freudovi, ani my nie sme proti sublimácii a vieme, čo znamená slovo sublimácia: zduchovenie, zjemnenie. No my sme symbolisti a nie fyziológovia.

Bozk je mierny dotyk zatvorených úst. V tých ústach sú zuby, dravé, nefútostné, nesublimované. Preto vravíme, že bozk je vec čudná a krásna.

Bozk je *pax*. A kňaz, kým prijme Telo Pánovo a Krv Pánovu, bozkáva diakona, diakon nesie jeho bozk ostatným účastníkom obety.

Kristov zákon môže byť vyjadrený jedným slovom: láska. A toto jediné slovo môže byť vyjadrené bez slov jediným symbolom, bozkom mlčiacich úst. *Pecka.*

Slovo ku Katolíckej akcii.

Pojem KA je u nás známy, ba aj vžitý; len bohužiaľ, na mnohých miestach okrem porád o KA neprišli k ničomu, je to číry nominalizmus, nie je to v niektorých prípadoch ani akcia, ani katolícka. Je isté, že dobrá vôľa nechýba, len načim si predovšetkým uvedomí základné predpoklady KA.

Najdôležitejší predpoklad KA je vedomie jednotlivca, že má veľké povinnosti voči Cirkvi katolíckej. Všetci si musíme uvedomiť, že aj my patríme k Cirkvi, že Cirkev nie je nám cudzia. Z toho potom vyplýva ako zrejmä povinnosť ziskávať pre Cirkev, pre Kristovo kráľovstvo aj iných. Ďalej, ľahostajným a pochybovačom treba ukázať životnosť, krásu a vznešenosť katolicizmu. Inými slovami: *hlboko prežiť všetky pravdy katolicizmu*, lebo toto je ďalšia tehla pri stavbe KA. A najlepšie prostriedok na to sú exercície. Chvalabohu, u nás už vymiera mienka, že exercície sú pre kňazov, rehoľníkov alebo mnišky. Počínajúc od robotníckej a roľníckej vrstvy až po katedry univerzitných profesorov a ministerské kreslá myšlienka exercícií radostne si kliesni cestu a prináša aj ovocie. Z exercícií vychádza nový človek, celý katolík. Odlúčenie od sveta na niekoľko dní, sústavné rozjímanie o základných pravdách náboženských, sústredenejšia modlitba, toto všetko účinne pôsobí na prežívanie týchto právd a na rozhodnutie započat nový život. Svetu treba ukázať, ako vyzerá katolicizmus, ako koná, ako smýšľa a vraví.

Kňazi, ktorí nemôžu poslať veriacich, najmä mládež, na uzavreté exercície, nech sa poušľujú každoročne vykonať aspoň to, čo sa dá, napríklad duchovné cvičenia pre viaceré obce v jednom kostole, ako to bolo napr. v Brezovici nad Torysou. Primerané prednášky, úprimná svätá spoveď, porada s exercitátorom, to všetko účinkuje na smýšľanie mládeže a formuje jej konanie na celý rok. Bolo by dobré, aby v každej farnosti boli častejšie misie alebo tríduá, nenačim sa obmedzovať len na to, čo predpisuje kódex.

Pravda, celá táto práca musí sa živiť božou milosťou a silou. A tá je skrytá vo sviatostiach. Preto liturgické hnutie, ktoré učí žiť z Krista, naučí nás tiež žiť z Cirkvi, ktorá sviatosti udeľuje a rozdáva božie milosti. Potom Cirkev, ktorá nám dáva Krista, ktorej pravdy sme poznali a prežili na exercíciách, nebude nám ľahostajná;

ale každý na svojom mieste sa pousilujeme, aby sme Cirkvi získali aj tých, ktorí do nej nepatria, alebo ktorí ju obchádzajú. Müller.

Nešliapme vernosť.

U nás sú známe a vžitú heslá: Verní Bohu, verní národu, verní sebe, verní pravde.

Lenže je málo ľudí, ktorí by chápali smysel vernosti či už voči osobám, či už k celku. Vernosť je akási účasť na božej nemeniteľnosti. Boh sa nemôže meniť, nemôže niečo mať alebo niečo nemať. Svätý Augustín píše, že „Boh nechce raz to, raz ono, ale všetko, čo chce, chce raz, naraz a navždy. Teda nie tak, že aj teraz niečo chce, o chvíľu zas niečo, raz toto chce, raz iné, alebo chce teraz to, čo pred chvíľou nechcel, alebo teraz nechce, čo pred chvíľou chcel. Boh je teda večný, nemení sa“. Nuž a prečo my, ľudia, sa meníme, prečo neostávame verní prvým sľubom, myšlienkam alebo bližným? Lebo nám chýba láska! Vernosť nadmyselná je vernosť k pravde, a tá korení v láske. Nieкого milujeme skutočne vtedy, keď ho milujeme pre neho samého, ako ho Boh stvoril a v takom postavení, do akého ho Boh postavil, slovom, pokiaľ ho milujeme v božom pláne, teda v poslednej príčine, v Bohu. Milujeme ho vtedy, keď je taký, akým ho chce mať Boh. A keď sa už vec mení, keď stráca svoj smysel, keď bočí od svojho cieľa a poslania, prichádza aj náš odklon. Ale načím si všimnúť, že odklon je len *vonkajší, lebo osobu alebo vec v podstate neprestávame milovať*. Budeme stále milovať jej vnútornú cenu, jej poslanie, jej vplyv na náš život; a to, čo milujeme, čo nás odpudzuje, je ponižená osobnosť je to znehodnotenie veci.

Ale kde sa nemení ani vec, ani myšlienka, ani pravda, tam nech je našou zásadou slepá vernosť. Hej, dokonalá vernosť Bohu. Boh nás neopúšťa ani na chvíľu, stále myslí na nás, stále nás zahrňuje mnohými dobrodeniami; preto by bol nevďak a nerozum spreneveriť sa mu. A kto raz zakotvil vo vernosti k Bohu, ten ostane pevne stáť na každom mieste, kde ho Boh postaví. Bude vedieť žertvovať, bude vedieť obetovať svoj úspech, ba aj svoje pohodlie, lebo vie, že na konci všetkých týchto obetí očakáva ho nemeniteľne verný Boh, ktorý mu bude večnou odplatom. Müller.

Ako osláviť sviatok mena.

Každý z nás dostal pri svätom krste meno niektorého svätca alebo svätice. Je to starý kresťanský zvyk, ktorý má hlboké korene v článku viery o obcovaní svätých. Pri svätom krste dávame sa pod ochranu niektorého svätca, uctieваме ho, a tým sa uskutočňuje medzi ním

a nami sväté spoločenstvo lásky. K svätému patrónovi zvlášť sa utiekame, prosíme ho o pomoc, lebo je nám bližší ako ostatní svätci. V sozname svätcov v kalendári je nám najdrahší. A keď Cirkev svätá spomína na nášho patróna v liturgii, je zvyk, že prijímame želanie od priateľov, dostávame dary, ba aj ináč to oslavujeme. Prečo? Iste len preto, že medzi nami a naším svätým patrónom je zvláštny vzťah, máme s ním niečo spoločné, aspoň mali by sme mať. Preto sviatok mena je príležitosťou, kedy sa máme postaviť pred duchovnú podobizeň svojho patróna a porovnať svoj život, svoje smýšľanie, cítenie a konanie s tým, čo on konal. Náš svätec je vzor, ktorý sa má reprodukovať v našej duši. Patróna máme prosiť, aby sa za nás prihovárал, najmä v ťažkých chvíľach. Ale nielen vtedy, keď je náš synátor pred skúškou, keď niečo podnikáme a nie sme istí, či sa nám to podarí, alebo keď Pán Boh na nás dopustí dajakú chorobu. To by bolo obchodovanie. Prosme svojho patróna najmä vtedy, keď nás trápi neistota, keď sme nerozhodní, keď nevieme v dobrom vytrvať. On nám vyprosí potrebné milosti.

Müller.

Odôvodnenie akademického misijného hnutia.

a) *Povinnosť vďaky voči vlastnému ľudu.* Komu vlastne ďakuješ, že môžeš študovať, že si vzdelaným človekom? Nie tým, čo sa v práci za teba zodrali, lopotili, robovali, a tým ti umožnili a umožňujú duchovnú kultúru? Tí hrdinovia mozoľnatých rúk majú právo žiadať ťa, aby si im dal účasť na všetkých kultúrnych hodnotách, ktoré si ty prijal a ktoré ti oni prácou svojich rúk umožnili získať si.

Najvyššia duchovná hodnota je viera. Aby sa stala hlbokým a radostným zážitkom katolíckeho človeka. o to sa postarať je povinnosťou katolíckeho inteligenta. Avšak najistejšia cesta k tomu radostnému a trvalému zážitku viery je prehĺbená propaganda misijnej myšlienky. To znamená: Sám sa musíš hlbšie venovať štúdiu misijnej myšlienky. To ti chce umožniť akademické misijné hnutie.

Nezastierajme skutočnosť. Ľud chce vidieť na čele každého pohybu svojich študovaných synov. Inteligenciu chce vidieť v prvých radoch. Ľudové misijné hnutie na Slovensku je už celonárodné, a preto akademické misijné prebudenie musí byť zosilnené, aby nechýbala inteligencia tam, kde je jednoduchý ľud. Ľud chce byť vedený. Akademik chce viesť, chce byť vodcom. Lež vodcom byť znamená — príkladom predchádzať! Príkladom predchádzať v misijnom hnutí môžeš len vtedy, keď sám celú otázku dobre poznáš. K lepšiemu poznaniu misijnej otázky ťa privedie akademické misijné

hnutie, ktorá ťa chce urobiť vodcom ľudu i v tomto ohľade.

b) *Povinnosť národnej cti.* Akademická mládež iných národov má svedomite vybudované akademické misijné hnutie. Rediguje a vydáva veľké misijno-vedecké časopisy, usporaduje misijno-vedecké kurzy, pracovné tábory, medzinárodné kongresy. Nechceme, aby, keď sa po vojne sídu zástupcovia všetkých národov na týchto kongresoch, museli konštatovať to, čo konštatovali o akademikoch z ČSR: „... bohužiaľ, medzi slovenskou inteligenciou niet ešte dosť porozumenia pre misijné hnutie... nemajú ešte akademické misijné spolky!“

Nezáleží nám na tom, aby sme rovnakým krokom pochodovali s ostatnými akademikmi katolíckeho sveta? Nezáleží nám na tom, aby sme sa všetci jednotne a vďačne postavili za našich hrdinov misionárov, ktorí v cudzine pre národ viac znamenajú ako vyslanectvá a konzuláty? Nezáleží nám na obetách a práci našich národných hrdinov v cudzích krajinách? Nechceme, aby s katolíckou vierou i slovenský duch, slovenské cítenie a slovenská kultúra obohatili ľudstvo, a tým prispeli k oblaženiu všetkých národov?

No nesmieme si nikdy myslieť, že nás zachráni úzkoprsí, prepiaty nacionalizmus. Zachráni nás len nacionalizmus, rozumne a organicky postavený do veľkej rodiny národov, nacionalizmus, ktorý v katolíckom šľachetnom záporení s ostatnými svoje si chráni, ale i štedro zo svojho rozdáva, a tým len sám rastie a mohutnie. P. E. Bindáč, v knihe: *Inteligencia, vpred!*

LITERATÚRA.

JOHN HENRY (KARDINAL) NEWMAN: Obrana svojho života. (Apológia pro vita sua.) Vydal SSV v Trnave 1943, str. 399, cena neudaná. Nový hodnotný prínos do katolíckej slovenskej spisby, za ktorý SSV sme úprimne povďační. Newmanova Obrana života patrí k najzrejmším príkladom snaženia nájsť pravdu, po ktorej duša túži. Bolo veľa protestantov, ktorí tou istou cestou ako N. prišli na poznanie pravej Cirkvi Kristovej; ale hádam ani jeden z nich nevedel sa vžiť do hľadania pravej ovčiarne Kristovej tak, ako N. Na slovo vzatý intelektuál chce sa o všetkom presvedčiť. V teórii dôkazmi, v praxi skutočnosťou. Katolícka bohoveda — patristická, scholastická aj súčasná — mu dokazuje, že katolícka Cirkev najhlbšie preniká do obsahu slov Písma, najlepšie ho aplikuje a súčasne neomylnne chráni tento svätý prameň zjavenia. Hlboké štúdium dejín Cirkvi katolíckej s kroka na krok utvrdzuje ho v presvedčení, že je to Cirkev rímsko-katolícka, ktorá začína

Kristom samým a je jeho pokračovaním v náuke aj v živote. Všetko ostatné vidí ako ľudský prínos, ktoré od prvku božského — od Cirkvi katolíckej — musel odpadnúť. N. videl hlboko aj do vlastnej duše a presvedčil sa o tom, že aj najvyššie duševné aspirácie nájdú dokonalé ukojenie v Cirkvi katolíckej, ktorá vedie človeka k vrcholcom šťastia cestou, ktorú naznačil Kristus. Stáva sa rímskym katolíkom, neskoršie kardinálom rímskej Cirkvi. Dielo po každej stránke zaujímavé, a dožičil by som našim slovenským evanjelikom vhlbiť sa doň aspoň raz v živote. *im.*

GIOVANNI PAPINI: Láska alebo smrť. Výber z diela. Preložil Mikuláš Šprinc. Vydal SSV v Trnave 1943, str. 181, cena neudaná. Aj u nás dostávajú sa k slovu ľudia, ktorí chcú byť stopercentne katolícki. Cudzina ich pozná veľmi dobre; nám jedného približuje M. Šprinc v tejto knihe. Papini je veľduch, ktorý dary umenia využil na moderné zvýraznenie katolíckej viery a mravouky. Je to muž — pozorovateľ, ktorý k všetkým zjavom, odhrávajúcimi sa okolo neho, vedel zaujať priame katolícke stanovisko. Hádám niekedy používa výrazy, ktoré slovenskú dušu zarazia, ale — mýlne. Ľudia razenia Papiniho boli Domini Canes, boli strážcovia ohniska večne horiacej pravdy katolíckej, preto fali do všetkého, čo po tejto stránke lavírovalo z tábora do tábora. To načím pripomenúť aj slovenským katolíkom. Je len jedna ovčiareň, pre katolíka len jeden otvorený smer práce. Kniha pre ľudí katolícky priamych. *im.*

HENRI DE LUBAC: Katholizismus als Gemeinschaft. Verlagsanstalt Benziger und Co. Einsiedeln 1943, str. 424, kart. Fr. 11.70, viaz. Fr. 14.50. Nemecký preklad tejto knihy svedčí o význame, ktorý jej prisúdila odborná kritika. Autor patrí k najmladším a pritom najznámejším francúzskym bohovedcom, ktorý ako výtečný znalec patristiky a stredovekej teologickej literatúry a súčasne odborník v najmodernejších štúdiách o Cirkvi Kristovej po stránke dejinnej, etnologickej a vieroučno-mravnej predstavuje modernému človeku Kristovu Cirkev ako spoločnosť všesvetovú, nadzemskú, nebeskú. Meno L. je známe z premnohých sborníkov, v ktorých uverejňoval svoje práce o Cirkvi. Dopodrobna pozná otázku Cirkvi východnej a časove veľmi dobre je zasvätený do pomerov kresťanov protestantských. Vie, že Cirkev bez duchovnej náplne je odsúdená na zahynutie. Preto v knihe poukazuje na to, že Cirkev, ako spoločenstvo dieťaťa jedného Otca, je povoláná viesť svojich členov k nadprirodzenému životu dieťaťa božích. Je to kult nebeského Otca, ktorý v Cirkvi viditeľne nám chcel ukázať cestu, po ktorej prídem k nemu. Lubac

zvlášť zdôrazňuje ideál Kristov pri zakladaní Cirkvi. Cirkev má byť božie kráľovstvo na zemi, ktoré dosiahne svoju úplnú dokonalosť v ríši Otca nebeského. Preto smelo hlása, že Kristova Cirkev je tá, v ktorej tento ideál je nielen hlásaný, lež aj uskutočňovaný. A to je Cirkev rímsko-katolícka. Toto tvrdenie na konci diela podiera náukou cirkevných Otcov. Kniha si zaslúži mimoriadnu pozornosť. Slovenský preklad diela iste by bol vzácnym prínosom. Kým sa zmôžeme na podobnú štúdiu, mali by sme sa postarať o to, aby hotové a dokonalé veci dostala naša inteligencia v preklade. *im.*

ROMANO GUARDINI: Vorschule des Betens. Verlag Benziger, Einsiedeln 1943, str. 272, kart. Fr. 5.80, viaz. po Fr. 6.90. Guardini je známy znalec duchovného života a patrí k tým spisovateľom, ktorí svoje katolícke znalosti vedia veľmi konkrétne vysvetliť poslucháčom a opísať čitateľom. Ako sa modliť? Čo je vlastne modlitba? S podobnými otázkami stretávame sa najmä u ľudí, ktorí chcú vážne nábožensky žiť a ktorí vedia, že bez modlitby to nejde. Umeleckým štýlom a v jasnom svetle vysvetľuje laikovi otázku, čo znamená modliť sa. Pozná všetky druhy modlitby a všetky jej štádiá, ktorými duša prechádza, kým príde k tichému, otvorenému rozhovoru s Otcom. U Guardiniho prevláda praktické, nie násilné, ale životné zdôrazňovanie života modlitby, ktorá vrcholí v mystickom nazeraní. Rieši aj ťažkosti spojené s dobrou modlitbou, a tu práve ukazuje sa autor ako nevšedný znalec duše. — Aj táto kniha obohatila by našu katolícku inteligenciu, len keby sa našiel človek, ktorý by ju vedel slovensky rozlámať medzi mnohými. *im.*

P. ERNEST BINDÁČ, SVD: Inteligencia, vpred! Vydalo Misijné kníhkupectvo v Nitre 1943, str. 60, cena neudaná. Veľmi aktuálna výzva nadšeného a odvážneho P. Bindáča. Veď duchovná úroveň katolíckej slovenskej inteligencie poznáme podľa osobného záujmu o najvyššie božie záujmy: spasiť všetky duše! Do tejto vznesenej roboty nevolá Pán Boh len kňazov, ale všetkých pokrstených. Iste má tam svoje zvláštne miesto aj inteligencia. Je to povinnosť nás všetkých, teda aj inteligentov. A budeme mať z toho nejaký ošoh? Získa tým hádam katolícka inteligencia na mene, bude hodnotnejšia? Na tieto otázky odpovie vám táto knižočka, ktorá patrí do rúk každého smeristu. *im.*

BENEDIKT MOMME NISSEN: Die eine Kirche. Verlagsanstalt Benziger und Co. Einsiedeln 1943, str. 192, kart. Fr. 5.20, viaz. Fr. 5.80. Knihu napísal konvertita, umelec-maliar, teraz dominikán a hlboký znalec bohovedy. Ako konvertita vedel, čo hľadá človek žijúci mimo Kristovej ovčiarne; preto píše o Cirkvi najmä pre

tých, ktorí k nej nepatria. V knihe podáva krásnu syntézu dominikánskeho chápania Cirkvi a súčasne jemne naznačuje spôsob, ako jej získať ľudí. Modernému človeku veľmi taktne vyvracia nesprávne predsudky o Cirkvi, na ktorú mnohí hľadajú ako na dielo ľudské a nechápu ani jej podstatu, ani jej poslanie. Na druhej strane dnešný človek potrebuje niekoho, čo by ho viedol v labyrinte bludov; a tu Nissen ukazuje na Cirkev ako na starú strážkyňu všetkých práv a neomylnú vodkyňu na cestách k šťastiu. Kniha je písaná pre dnešného človeka, nenásilne, ale jemne vedie k poznaniu jedinej Cirkvi Kristovej. *Odporúčam.* *im.*

GERTRUD VON LE FORT: Obetný plameň. Preložil Teofil Gazdík. Vydal SSV v Maďarsku 1943 ako prvý sväzok edície katolíckych autorov. Naši v Maďarsku ukazujú pred celým svetom svoju pravú katolícku tvár, z ktorej žiari túžba po duchovnom a kultúrnom vzraste. Tamojší naši katolícki bratia vedia dobre, že život a budúcnosť národa môže stáť iba na nesfalšovanom a v duši prežívanom katolicizme; preto katolíckej Slovači dávajú také vzory, takú duchovnú stravu, z ktorej v cudzine vyrástly nehynúce kultúrne podniky. A to nás teší, lebo pravý katolicizmus (nie kadejaké tradície bez ducha a bez života) je neomylnou známkou ich budúceho veľkého vzrastu. Tejto katolíckej myšlienke má slúžiť aj táto knižočka. Gazdikov preklad je vzorný. SSV v Maďarsku k tejto práci úprimne blahoželáme. *im.*

MODLITEBNÍK pre verejné bohoslužby a pobožnosti. Historicko-kritický úvod napísal Ján Pöstényi, správca SSV. Vydal SSV v Trnave 1943. Kto mal príležitosť a možnosť od Bratislavy až po Medzilaborce modlievať sa s našim ľudom v kostole, iste neraz musel zreformovať svoje rubricistické vedomosti, lebo v každom kostole modlili sa ináč a inšie. Bola to vec veľmi neprijemná a volala po nevyhnutnej náprave. Tej roztrieštenosti v spôsobe modlenia má urobiť koniec Modlitebník. Kiež by sa to aj stalo! Modlitebník obsahuje všetky modlitby a pobožnosti na celý cirkevný rok, ďalej všetky príležitostné modlitby a pobožnosti. Úprava knihy je vzorná. Po rečovej stránke zostavovateľa Modlitebníka nepridržali sa vo všetkom Pravidiel slovenského pravopisu. Tu nastane určitý chaos. Myslím, že modlievať sa máme najkrajšou rečou, a tou je reč spisovná. Ak to tak pôjde aj naďalej, nuž reč našich modlitieb a piesní bude naozaj „biblická“, ináč budeme rozprávať doma, ináč modlievať sa v kostole. Načím vo všetkom pridrižovať sa Pravidiel, a keď je niečo nevzité, vžije sa, veď to vidíme. Živá reč podlieha vývinu, teda aj reč modlitbová. *im.*

Redaktorom časopisov. V niektorých časopisoch zjavy sa recenzie kníh, ktoré boli napísané len pre Smer. Nie sme proti tomu, aby recenzie nepretlačovali, ale žiadame potom poznámku, že recenziu preberajú zo Smeru.

Vdp. profesorov náboženstva znovu upozorňujeme na knihu *FRÁTER KANDID*. Patrí do rúk každého študenta; preto sa láskavo postarajte, aby žiaci vášho ústavu ju mali a čítali. Študentom ju dávame po 14 Ks.

V. J. Pochopiť sväté Písmo nie je vec ľahká. Ale najlepším učiteľom vám bude svätá Cirkev, ktorá vysvetľuje zjavenú pravdu slovom, životom a celými svojimi dejinami. V nej je svetlo, ktorým nájdete pravý zmysel slov Písma.

Viacerým. Mnohí smeristi pri platení za knihu *Fráter Kandid* poslali nadplatok. Všetkým srdečné Pán Boh zaplat!

M. Z. Zo skúsenosti neviem vám poradiť. Prečítajte si 11. hlavu z Listu svätého Pavla Korintanom. Medziiným píše: „Muž... je podobizeň a sláva božia, kým žena je sláva mužova. Lebo nie je muž zo ženy stvorený, ale žena z muža. A nie je muž stvorený pre ženu, ale žena pre muža... Ale ani muža niet bez ženy, ani ženy bez muža v Pánovi.“ Apoštol teda nezabúda ani na ženy, presne im vymedzuje ich miesto a chce, aby si ich muži všímali a ich rovnoprávnosť uznávali vo všetkom.

S. A. Znamením pravej svätosti nie je dokonalosť, ale dokonalé odovzdanie sa do božej vôle. Veď svätec nie je bez chýb, ale je to človek, ktorý sa vo všetkom odovzdal Pánu Bohu.

B. S. H. Niet všade pochopenia pre váš návrh; bojím sa, aby sme nenarazili na odpor.

Dary na študentský tlačový fond: PAN PREZIDENT SLOVENSKEJ REPUBLIKY 3000 Ks. MUDr. G. Hoffmann, Snina, 155 Ks. Dr. L. Podhoránsky, predseda okr. súdu, Ružomberok, 155 Ks. Typografi firmy Čelko, Trenčín, 150 Ks. Sestry sv. Kríža, Bratislava, ošetrovateľská škola, 100 Ks. E. Albrecht, obvodný notár, Rosina, 100 Ks. Dr. F. Garanský, senátny predseda Krajského súdu, Levoča, 105 Ks. V. Hromík, kaplán, Ilava, 100 Ks. J. E. Dr. K. Kmetko, biskup, Nitra, 63.50 Ks. J. Vrablec, riaditeľ, Močenok, 63.50 Ks. E. Schubert, farár, Prievidza, 65 Ks. *Po 55 Ks:* M. Gregušová, Ružomberok; Št. Pecár, riaditeľ, Trenčín; V. Trstenský, farár, D. Kubín; K. Somoogyi, Trenčín; R. Medzibrodský, Trenčín; J. Čermák, farár, Bohunice; Dr. L. Knappek, univ. prof. Bratislava.

Po 50 Ks: J. Podoba, statkár, Ostratice; M. Kollárik, Prievidza; Školské sestry, Trenčín; M. Pálenkárová, Trenčín; Dr. A. Paldán, dekan-farár, Kysucké N. Mesto. A. Eliáš, učiteľ, H. Zalužany, 43.50 Ks; Dr. M. Mičura, predseda najvyššieho súdu, Bratislava, 40 Ks; R. Formánek, prelát-kanonik, Nitra, 40 Ks; K. Paulík, Trenč. Teplice, 36.50 Ks; J. Uherková, Trenčín, 36.50 Ks; Š. Schimpl, tajomník HSLS, Ružomberok, 30 Ks; A. Balogh, farár, Šarfia, 22 Ks; Š. Bukovský, Bratislava, 20 Ks; R. Smieško, dekan, Tr. Teplice, 15 Ks; Dr. K. Chmelo, Bratislava, 15 Ks; V. Hořka, Dubová, 15 Ks; A. Repová, Bratislava, 35 Ks; Dr. G. Pereszleányi, Trenčín, 32 Ks; Dr. B. Rajcová, Bánovce n/Bebr. 25 Ks. Po 13.50 Ks: J. E. Dr. E. Nécsey, biskup, Nitra; Fr. Šimek, farár, Bzovík; Dr. J. Šesták, Bratislava; J. Harčár, kaplán, Petroviany; M. Frič, Bratislava. Po 10 Ks: M. Fidluš, vicerektor, Bratislava; E. Omachel, kaplán, Krásno nad Kys.; J. Jendrašák, Pruské; K. Murín, riaditeľ, Trenčín; A. Vlčko, Topoľčany. Po 5 Ks: J. Weiss, Brezovica n/Tor.; Š. Herodek, Č. Kameň; I. Kyjaček, farár, Vysoká n/Kys.; Dr. J. Ferenčík, prelát, Ružomberok; A. Stempl, Bratislava; M. Lisý, riaditeľ, Bratislava; J. Sulo, Bratislava; Dr. I. Glaser, Bratislava; Dr. J. Búda, univ. profesor, Bratislava; A. Turaz, farár, Čajkov; M. Matejčíková, Trenčín; M. Kocák, farár, Vieska; A. Komoniv, Bratislava; J. Miko, kanonik, Kláštor p/Znievom; J. Kojan, kaplán, Lúčky; M. Sedlák, Trenčín; J. Kočiš, farár, Lipt. Sliache; Š. Dekan, farár, Ivánka pri Dunaji; Š. Bergendy, kanonik, Pov. Bystrica; J. Michna, farár, Or. Podzámok; L. Gáta, Trenčín; Š. Chmela, prof. Nitra; V. Stanovský, kaplán, Žilina; Dr. J. Dalloš, farár, Pružiná; Dr. P. Eichler, V. Hágý; M. Adamovská, Trenčín; I. G. Orlov, kanonik. Veličná; M. Minárik, farár, Valaská; M. Losáková, uč. H. Vestenice; S. Domninikánky, Humenné; J. Kováčik, farár, Zavadka; J. Murár, Ban. Bystrica; A. Rehák, Tr. Biskupice. Po 3.50 Ks: Dr. Z. Rényi, Vrbové; M. Špaňo, Kraľovany; P. C. Loffay, N. Šebeš; J. Hvozdič, prof., Bardejov; F. Pavúk, Bratislava; M. Mikita, Ružomberok; M. Drabant, Piešťany; J. Krasňanská, Trenčín.

Štedrým darcom úprimné Pán Boh zaplať!

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor *Dr. I. Müller.* Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod č. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín

Tlač: V. ČELKO, Trenčín.